

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 10— Din

za tuzemstvo 20— „

Oglas po tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ulica
št. 1. Tel. št. 23.

Čelje, Aleksandr. cesta

Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 13. januarja.

Zanimivo opazovanje iz politične zgodovine je, kako se množijo polasti v danih trenutkih instinktivno po notranjem nagonu močne ideje, s katerimi prihajajo na dan, ne da jih je kdo k temu navajal, da včasih naravnost proti mišljenju in želji političnih vodstev. Vodstva so si bolj nezaupna in se boje razočaranj. Medtem pa masa čuti sama in izbruhne, ne da bi vprašala za posledice.

Taka je izraza razpusta skupščine — ideja napredne koncentracije. Že lani, ko so imele biti volitve v oblasne skupščine, se je za misel širila, in sicer od strani načelstva JDS v Mariboru. Tedaj ideja navidezno ni užjala, ker je bila iznešena od zgoraj. Tok dogodkov je kmalu obrnil pozornost na drugo stran.

Zalaj je ideja sama od sebe prišla zopet na dan, ne od vodstev, ampak iz zavesti ljudstva samega. Morda je to idejo porodila nasprotna koncentracija in prav verjetno je, da imajo ljubljanske občinske volitve od 3. decembra veliko zasluge v tem oziru. Če je mogel škof glasovati za komuniste, zakaj ne bi mogel glasovati uradnik in obrtnik naprednega mišljenja za gosp. Puclja, če kmet glasuje skupaj z drugimi za dr. Zerjavo? Tako je formuliral te dni bistro in po domače jedro problema naročnik z dežele.

Mi smo že poročali, kakšno usodo so imeli dosedanj poskusi, da se stori volilna koalicija naprednih strank. Med vodstvi strank se izmenjavajo dopisi, voditelji so postali diplomati, ki spušajo drug na drugega zaključevalne note, ki jih je treba potem interpretirati po vseh pravilih te umetnosti, ne da bi se moglo reči, ali se zlasti odgovor »da« ali »ne«, izvršujejo se med strankami demarše, kakor med državami, enilje rožljajo, medsebojne rekriminacije in očitki se čujejo od vseh strani — medtem pa stojijo klerikali takorekč z uro v roki in čakajo, ali se bodo razcepili nasprotniki dovolj dolgo razgovarjali, da samurijo zgodovinski trenutek. In čim dalje se pomika kazalec in čim bolj so jim zdi, da se bo vse razbilo, tem vedrejša postajajo njihova lica. Naprednjaki naj marširajo drug proti drugemu, pa se bodo medsebojno poklali!

Pa glej, naenkrat se dvira napredno ljudstvo. Izgubilo je potrpežljivost in od vseh strani doni vedno glasnejši klic: Na dnevi red preko starih prepričanj glavni točki združiti naprednih sil proti klerikalizmu! In naprednjaki brez razlike strank se pripravljajo, da preko oficijalnih vodstev izsilijo to sodelovanje ter napovedujejo hude posledice vsakomur, na naj bo stranka ali posamezen politik, ki bi se protivil jasno izraženi volji naravnih mas. Tako so gospodarski eloi v mariborski oblasti, zlasti obrtniki, pozvali napredne stranke na skupen nastop, češ, da oni, ki bi odkleli, ne bodo uvaževali. Tako so se po deželi tudi na Kranjskem vršili sestanki pretekli teden, ki so izveneni v isti smeri. V brežinskem okraju se je kmetško ljudstvo odzvalo s pozitivnim činom.

Iz vsega tega se vidi, da je ideja elementarna in da se je z raznimi izgovori in osebnostmi ne bo dalo iz sveta spraviti: zlasti osebnosti, osebnost izključevanje in napredanje je izzube vsako privlačnost. Radi osebnosti se ideja koncentracije kvariti ne sme pa tudi ne more. Osebnost izključevanja se v naprej obojajo sama na smrt.

Nam kot ljudskemu glasilu ni naloženo, da stavimo kake predloge z ozirom na te neustojljive pojave. Čelo bolje je pri nas, nič predlagati, ker je nezaupnost toliko, da se za vsakim še tako vsestransko koristnim predlogom takoj sumi špekulacija na izključno korist predlagatelja. V danem slučaju je skupna korist tako evidentna, da jo tudi slepec vidi, kajti če bodo na deželi napredne vrste sklenjene, bo večerja za delo in požrtvovalnosti dvakrat in trikrat toliko nego sicer, in to samo prinese uspeh, ki bi ga sicer ne bilo in ki ni vzet iz žepa drugemu zavezniku. Kljub temu se mi omejimo samo na konstatacijo, stvar naprednega ljudstva pa je, da pripomore svojim željam do zmage.

Kraljica v Bukarešti

Beograd, 13. januarja. r. Danes zvečer se je kraljica Marija incognito odpeljala v Bukarešto, kjer poseti svoje roditelje. Spremlja jo princ Pavla. Kraljico je pripeljal na kolodvor kralj. Na postaji so se poslovili rumunski poslanik s svojo soprogo, predsednik vlade Pašič in zunanji minister dr. Ninčič.

Demarša v Budimpešti

SOLIDAREN NASTOP MALE ANTANTE. — DELNA MOBILIZACIJA V RUMUNJI? — KAKO SE MADŽARI IZGOVARJAJO.

Beograd, 13. januarja. g. Zunanji minister je postal zvečer našemu poslaniku v Budimpešti instrukcije, na podlagi katerih naj izvrši pri madžarski vladi demaršo radi oboroževanja in radi napadov, ki jih vršijo ali pripravljajo madžarske tolpe proti državam Male antante, istočasno bo naš poslanik opozoril medzavestno kontrolno komisijo na te pojave.

Praga, 13. januarja. u. Češkoslovaška vlada je pooblastila svojega zastopnika v Budimpešti, da izvrši demaršo radi dogodkov, ki dokazujejo, da Madžarska izkiva možnost konfliktov. Instrukcije, ki so bile poslani čsl. zastopniku so izdelane na podlagi sporazuma z jugoslovansko in rumunsko vlado. Nastop zastopnikov Male antante bo torej popolnoma solidaren.

Beograd, 13. januarja. r. Minister zunanjih del dr. Ninčič je prejel iz Bukarešte brzoljavno noto, ki se tiče vpada madžarskih čet v Ramaniho. V tej noti navaja rumunska vlada avtentične podatke o razporedu madžarskih in bolgarskih čet ki se zbira ob rumunski meji. Rumunska vlada pozivlje našo in češkoslovaško vlado, naj odločno nastopita v Budimpešti in Soliju, da že v kali preprečita morebitne zapletitja. Danes dopoldne se je v ministruvanju zunanjih del stilizirala nota, ki se pošlje v Budimpešto.

Budimpešta, 13. januarja. s. Včeraj ponoči se je sestel ministrski svet, da sklepa o ukrepih proti razširjanju vesti o vojnih namerah Madžarske. Vlada se bo obrnila na Zvezo narodov, da preišče zadevo v Madžarski, Rumunski in Češkoslovaški.

Kakor poročajo madžarski listi, je rumunska vlada odredila na madžarski meji delno mobilizacijo, ki pa obsega nafrže samo v poklic novincev.

Strankarski krediti vlade

IZ SEJE MINISTRskega SVETA.

Beograd, 13. januarja. r. Na sinočni seji ministrskega sveta je bil odobren kredit 5 in pol milijona dinarjev za kritje stroškov volilne akcije. Iz tega kredita se bodo izplačevale dnevne članom volilnih odborov in krili stroški za volilni material.

Ministru financ se je naročilo, naj ponovno zahteva sklicanje finančnega odbora, ki bi votiral vladi kredite iz 7 odst. investicijskega posojila, kakor tudi iz dolarskega posojila za prehrano pasivnih krajev. Med tem se je namreč ugotovilo, da se ne more računati na 50 milijonov dinarjev iz rednega proračuna, ker bi se ta vsota morala izposoditi od Narodne banke, ki pa denarja ne da. Dalje se tudi ne more računati na 100 milijonov dinarjev iz dohodkov sekvstriranih imetij. Finančni minister je mogel dati posojilo samo v znesku 4 milijone dinarjev.

Razpravljalo se je nadalje o odškodnini, ki jo dobio v vojni najbolj oškodovani iz reparacijskega fonda.

Minister gradjevin je odobril 3 milijone dinarjev za zaposlenje siromašnega ljudstva pri gradbi cest. Državna uprava monopolov je dobila pooblastilo, da sme porabiti 7 in pol milijona dinarjev za dovoljenje brezobrestnih posojil na račun bodočega tobačnega pridelka onim pride-

Rusi vdrl

v Besarabijo?

Beograd, 13. januarja. n. »Novi List« piše: V Beograd so dospele vesti ruskih beguncev v Besarabiji, da so boljševiki prekoračili rumunsko mejo in vdrl v Besarabijo.

Berlin, 13. januarja. u. Semkaj so mislele vesti, da se vrši v Rusiji mobilizacija. Sovjetska vlada da hoče izrabi zmešnjavo, v kateri se nahaja Evropa. Zatrjuje se, da so poročila iz verodostojnega vira.

Poljševiki zaprl

katoliške cerkve

Berlin, 13. januarja. »Ost Express« poroča iz Moskve: Pred revolucijskim tribunalom se je pričela razprava proti katoliškemu škofu Cieplaku in 15 duhovnikom, ki so obtoženi zarote v letu 1915.

V zadnjem času se sploh opaža ostrejši nastop sovjetske vlade proti katoliškim duhovnikom. Vse katoliške cerkve so zatvorjene, ker niso hotele vlad oddati cerkvenih dohodkov, ki se smatrajo kot državna last. Le francoska katoliška cerkev v Petrogradu je ostala nedotaknjena.

ODGODITEV PLAČILNEGA ROKA ZA NEMČIJO.

Pariz, 13. januarja. s. Reparacijska komisija je sklenila odgoditi termin za nemška plačila od 15. do 31. januarja. Obenem je obvestila komisijo za vojne odškodnine, da bo te dni vzela v pretres prošnjo nemške vlade za moratorij.

UKINJENJE POTNIH LISTOV V PROMETU MED FRANCIJO IN ITALIJO.

Rim, 13. januarja. l. S 15. t. m. se ukinejo potni listi med Francijo in Italijo. Odslej bodo Italijani rabili za potovanje v Francijo le izkaz o identiteti.

SPREMEMBE V DIPLOMACIJI.

Beograd, 13. januarja. r. Kakor je izvedel Vaš dopisnik bo imenovan dosedanj pomočnik zunanega ministra Panta Gavrilović za poslanika v Rimu, mesto njega pa za pomočnika zunanega ministra dosedanji poslanik na Dunaju Tiša Ponović.

Profesna seja nemškega državnega zbora

VLADA DOBILA SKORO SOGLASNO ZAUPNICO. — NEOMEJENA POOBLASTILA.

Pariz, 13. januarja. u. Zadnje vesti, ki žavnj zbor se je sestel danos k izredni seji, da protestira proti francoski okupaciji ruhrskega ozemlja. Zastave na parlamentu so v znak žalosti spuščene na pol droga. Udeležba poslancev je polnoštevilna, galerije nabite. Razpoloženje je povsod nervozno, a resno in dostojanstveno; motijo ga le komunisti s svojim izizvalnim nastopom.

Sejo odprl med grobno tišino zborniški predsednik dr. Loeb, ki podeli po kratkem nagovoru besedo državnemu kancelarju Cuno. Cuno popisuje razvoj reparacijskega vprašanja v zadnjih dneh in alika nato podrobnosti francoskega vpada v ruhrsko ozemlje. Poudarja zlasti, da je Francija nastopila z oboroženo silo proti državi, ki je točno izvršila dolžbe mirovne pogodbe glede razorožitve in tako danes nima nobene možnosti, da se brani. Dočim je Nemčija po vojni storila vse, da omogoči miren razvoj in skorajšnje ozdravljenje zasnovanih razmer, je Francija mirovno pogodbo prelomila in kršila mednarodno pravo. Nemčija se mora nasilju ukloniti, protestira pa pred vsem svetom proti storjeni krivici. Ne more se braniti, a tudi ne mara kršiti miru in s tem napeljevati vo do na francoski mlin. Odgovornost za vse posledice pa zvrča na one, ki so ukazali zasedbo. — Komunisti kličejo: »Tudi Cuno je kriv!« Ostala zbornica aplaudira.

Kancelar povdarja nato, da stoji Nem-

čija osamljena in da je postala zopet žrtev stare francoske želje po odcepitvi Porenja od Nemčije. Omenja dalje prebivalstvo v zasedenem ozemlju in ga prosi, naj bodo vsi skrajno zmerni, ker bi mogel posameznik s svojim nastopom oškodovati celoto. Če bo vsak posameznik prevzel o tem duhom in pripravljen žrtvovati vse, moramo doseči, kar nam gre. — Komunisti delajo zopet burne medklince in vpijejo nad kancelarja: »Hina vevce«. Stranke desnice in centum burno ploskanje.

Poslanec Müller-Franken (soc. dem.) označuje zasedbo ruhrskega ozemlja kot vojaško nasilje in poudarja, da obsoja njegova stranka ta kakor vsak drugi politizem imperializma. Objavlja, da bodo socialisti podpirali vlado pri vseh protidredbah, ki jih bo smatrala za potrebne. Pruski ministrski predsednik Braun poudarja končno, da stoji vse vlade nemških držav strnjeno za državno vlado, da obsoja nasilni akt Francije in so pripravljene podpreti z vsemi silami stremjenja državne vlade.

Z 283 glasovi proti 12 (16 poslancev se je vzdržalo glasovanja) je bila slednja sprejeta od posl. Marxa predlagana resolucija, v kateri protestira državni zbor proti nasilju Francije, izreka državni vladj zaupnico, odobrava vse njene ukrepe, ki jih smatra za potrebne v obrambo nemškega naroda in ji zastavlja svojo polno pomoč pri tem njenemu četu.

Nadaljnje francosko prodiranje

FRANCOSKE ČETE PRED BOCHUMOM. — NEMŠKA ŽELEZNA INDUSTRIJA POD FRANCOSKO KONTROLO. — PASIVNOST NEMŠKEGA PREBIVALSTVA.

Pariz, 13. januarja. u. Zadnje vesti, ki prihajajo iz ruhrskega ozemlja, zatrjujejo, da postaja življenje tamkaj normalno. Nemci drže popolno pasivnost, čeprav jih Francozi venomer vabijo na razna pogajanja. V Baden-Badnu je bilo sklenjeno večerj posvetovanje zaradi medsebojne trgovine med Lotrinsko in Nemčijo, ki pa se ga Nemci niso udeležili. Če bodo vodilni nemški krogi vztrajali pri svoji klubovalnosti, groze Francozi z represalijami.

Kakor poroča »Matin«, se bo po načrtu maršala Focha izvršila v nedeljo zasedba Bochuma. Ta druga faza v francoskem načrtu je posebno važna, ker bo omogočila, da bodo francoski belgijski in italijanski inženjerji razširili svojo kontrolo nad plavži in vso železno produkcijo Nemčije.

Po informacijah francoskega časopisa so prejele danes zjutraj čete, ki so se določene za izvedbo francoskega načrta povelje za odhod, tako da bo do nedelje na mejah še 15.000 mož na razpolago. Število vsega vojaštva v okupiranem ozemlju bo s tem naraslo na okrog 60.000 mož. Vendar pa bosta ostali še dve dalnji diviziji v rezervi za služaj, da bo povzročilo zadržanje nemške vlade in nemškowestfalskih industrijalcev potrebo nadaljnje intervencije. Zankrat bo ostalo pri zasedbi Bochuma.

Anglija odpokliče svoje čete

ANGLIJA SE HOČE IZLOCITI IZ EVROPSKE POLITIKE.

London, 13. januarja. l. Angleško časopisje se je dosedaj glede francoske akcije proti Nemčiji držalo precej nevtralnno in je le beležilo francoska in nemška poročila. Francoske okupacije sicer ni odobraval, a je tudi ni obsojala. Od večera pa je opaziti viden preobrat na škodo Francije. Vladi prijazni listi opozarjajo na resnost položaja in na nevarne posledice, ki lahko nastanejo iz francoskega vpada v ruhrsko ozemlje. Listi pozivajo vlado, naj stori vse, da te posledice ne zadenejo tudi Anglija.

Veliko pozornost je vzbudil zlasti čas-

BOCHUM ŽE OKUPIRAN?

Berlin, 13. januarja. s. Poročila iz Esena zatrjujejo, da so dospele v čete prestrašene francoskih formacij. Čete so ostale v predmestju Bochuma. Kolodvor je zaseden po Francozih.

SPOPADI MED PREBIVALSTVOM IN FRANCOZSKIMI ČETAMI.

Frankfurt, 13. januarja. s. Iz ruhrskega ozemlja poročajo: V Krapf Stelle je prišlo do spopadov med francoskimi četami in prebivalstvom. Zupan se je moral zagovarjati pred vojaškim poveljnikom. Prebivalstvo je bilo znova opozorjeno, naj vztraja v miru in redu.

ZALNE MANIFESTACIJE V PORENJU PREPOVEDANE.

Mainz, 13. januarja. s. Komisija za Porenje je obvestila vse korporacije, da se more nedelja dne 14. januarja praznovati kot dan žalovanja le s privolenjem porenške komisije. Oficijalna žalna nedelja bo v zasedenem ozemlju odpadla.

ČESKA NI BILA POVABLJENA K SO-DELOVANJU.

Praga, 13. januarja. v. V političnih krogih se zatrjuje, da francoska vlada ni pozvala češkoslovaške, naj se udeležijo podvzetih sankcij Češkoslovaške vlade vsled tega ni in ne bo ničesar ukrenila.

Anglija odpokliče svoje čete

nek sinočnjega »Manchester Guardian«, ki poroča, da hoče vlada posnemati Ameriko in da se resno bavi z namero, da tudi Anglija odpokliče svoje zasedbene čete iz Porenja. To naj bi prvi demonstrativni korak v smeri desinteresanja Anglije na kontinentalni politiki.

ODHOD AMERISKIH ČET.

Mainz, 13. januarja. s. Vrhovni komandant ameriških čet general Allen je dobil brzoljavno obvestilo, da morajo ameriške čete oditi dne 18. januarja v domovino.

Borza dne 13. jan.

Curib: Berlin 0.05125, Newyork 528.75, London 24.73, Pariz 37.10, Milan 26.35, Praga 15.20, Budimpešta 0.205, Bukarešta 3, Beograd 5.32, Solija 3.50, Varšava 0.025, Dunaj 0.0075, avstr. žig. kroze 0.0076.

Berlin: Dunaj 14.96, Budimpešta 405, Milan 50.872, Praga 30.024, Pariz 72.817, London 47.880, Newyork 10.324.12, Curib 197.505, Beograd 10.623.

Ustvarjanje napredne fronte

Važen dogodek v Brežicah.

Brežice, 13. januarja. Dosedanji poslanec SKS gosp. Urek je zaupnikom svojega okraja izjavil, da ne prevzame več kandidature. Ker centralno vodstvo stranke doslej ni našlo primerne kandidata, so okrajni zaupniki SKS sklenili, da postavijo kandidata sami. Odločili pa so istočasno, da bodo podpirali le ono listo, ki omogoča skupni nastop naprednih strank. Določili so za kandidata v brežiško-severniški okraj načelnika brežiškega okrajnega zastopa kmeta Ivana Keneta.

Ker je SKS odbila predlog za napredni volilni kompromis, so kmeki zaupniki sedaj sklenili, da g. Kene kandidira sicer na programu SKS, toda pod nosilcem dr. Vekoslavom Kukovcem. Na njihovo vprašanje je dr. Kukovec pristal na to, ter se je dogovoril s pravniki, ki naj zagotovijo zmago gosp. Keneta. V ta namen se združijo brežiško-severniška kandidatura s kandidaturom v šmarnski-rogaško-kozjanski okraj. Gosp. Kene bo kandidiral v obeh okrajih kot pristav SKS, njegov namestnik pa bo pristav demokratske stranke vinčar Anton Malgaj iz Sv. Stefanca.

Na večeršnjem ožjem sestanku zastopnikov SKS in JDS je bil ta kompromis soglasno sprejet in se predložil jutri zaupnikom obeh naprednih strank v končno odločitev. Zbor zaupnikov se vrši v Brežicah. Nanj je povabljen tudi dr. Kukovec, udeležita se ga nadalje dva člana načelnstva SKS iz Ljubljane in bivši poslanec Urek.

Dr. Vekoslav Kukovec je sedaj nositelj skupne kandidatske liste sledenjih naprednih skupin: demokratske stranke, napredne kmetijske - obrtne zveze (pridobitni sloji), stranke združenih Prekmurcev ter pristav SKS v brežiškem okraju.

Naprednjaki, združite se!

Pod tem naslovom nam poročajo iz Moravške kotline:

V sredo, dne 10. januarja se je vršil v Lukovici sestanek pristav vseh naprednih strank iz brdskega okraja. Po daljši debati se je enopisno sestavila in soglasno sprejela sledeča resolucija:

«Na sestanku dne 10. januarja 1923 navzoči pristavi vseh naprednih strank zavetjajo odločno, da se pri volitvah za narodno skupščino združijo vse napredne stranke v skupen nastop proti klerikalcem.

Zahtevajo od vseh vodstev naprednih strank, da v ta namen stopijo v stik in da jih pri tem vodi samo ideja prave in resnične naprednosti. Odpustijo morajo vsi osebni napadi v javnosti, posebno v listih.»

Sestanek je bil sklican za somišljene brdškega okraja.

Politične beležke

— **Babilon.** Nekaj časa smo se jezili, zdaj pa se ne moremo več. Prelitro je postala stvar že smešna. Podajemo torej čitateljem glavne cvetke iz večeršnjega «Slov. Naroda»: Na prvi strani obrea SKS radi njene akcije v Prekmurju, rahlo a vsakemu razumljivo opozarja na «nastavljenice agrarne reforme», nato pa se poroča, da oblastivo pazi na način Radičeve agitacije. Tudi razumljivo povedano! — Na drugi strani poroča «Narod», da kmetje na Stajerskem zapuščajo SKS in ne vedo, kam bi se naglili. Nevarnost je, tako piše «Narod», da se pridružijo klerikalcem, seveda le, ako ne nastopi — Jugoslovanska zajednica iz Ljubljane. Ali ta še živi? Na to vprašanje daje «Narod» odgovor na četrti strani v nejasni obliki sicer, vendar za poznavelec razmer dovolj jasno. Poroča namreč, da se od 7. t. m. NSS živahno trudi, da se stvori blok s socialisti in komunisti. Tudi z drugimi republikanci so se vršili razgovori. O tem razpravlja «Slov. Narod» v članku, ki je napisan na zunanjo adresu dr. Politca, v resnici pa je naperjen proti novi politiki NSS, ki je zmagala na seji njenega izvršilnega odbora, pokonala «Zajednico» in prinesla odklonitev kompromisa, ki ga je ponudila JDS. Te levčarske smernice «Narod» nazivlje internacionalne sanjarije. Pravi, da je NSS rekrutirana iz narodno - napredne stranke. Če obvelja ideologija dr. Politca t. j. levčarjev, ki so 7. t. m. zmagali, so po mnenju «Slov. Naroda» dnevi za obstanek NSS četi. Uboga Zajednica!

— **Napredni blok zanima tudi «Kmetijski List».** Trdno smo si zaobljubili, da mu ne sledimo v njegov ton in tudi ni naša naloga ga v tem popravljati. Če znano pero uživa, ko nariše besedo «oslarija», «na glavo padli», «tepici», mu to veselje pustimo. «Kmetijski List» brezpogojno in «brez debate» odklanja napredni blok, češ, SKS ima sama sigurne mandate, drugi pa ne. Kako se s to sigurnostjo strinja dejstvo, da se po deželi lovi glasove demokratov z lažjo, da ti ne bodo postavili kandidatov, to je nerazumljivo. Sploh bi bilo kaj koristno, pustiti nas na miru in sebe pogledati. SKS je imela dve leti napredni monopol na deželi in kakšen je uspeh? Tega nečemo na glas povedati, da ne bo preveč v radost skupnih nasprotnikov. A kdor pozna razmere, bo takoj potrdil, da imamo prav. Le nič se ne hvalisajte. In potem ta opomin, da pojdimo demokrati med ljudstvo od zelenih

miz. Dve leti ste odganjali vsakega drugega človeka od dela na deželi, odganjali inteligenco, sami pa ste sedeli pri zelenih mizah. In pri zeleni mizi so pisani tudi vaši članki, kajti napredno ljudstvo sporov ne želi. Ono čisto dobro vé, da je napredni ideji na Slovenskem nujno potrebna velika demokratska stranka, ki je pri zadnjih volitvah dosegla 328.000 glasov, pri sledečih pa bo še narasla. To ljudstvo vé, da bi bilo skrajno neprevidezno izrinuti iz demokratske stranke Slovence. Ni nas vseh skupaj dovolj, da izvršimo delo, ki nas čaka, in če ima ta ali oni še tako na pikri dr. Zerjave, sposobnosti in delavnosti mu nihče ne more odreči. In dr. Kukovec, ki ga «Kmetijski List» tako napada, se ravnotako lahko po zaslugah in uspehih za Slovence morda vendarle še more, bodi rečeno brez zamere, meriti z enim ali drugim poslancem SKS. Prav tisto velja o posl. Reiserju. Prosimo torej, malo manj samozavesti in več spoznanja resničnih razmer. In te razmere so take, da če pride do naprednega bloka, ne bo nobenemu zavestnikov treba drugemu dati komu kaj iz svojega rezervarja, ampak vsi bodo pridobili radi večje uspešnosti dela. Nehajte deliti nauke in milosti, ne mislite na osebnosti, ampak na — sovražnika, ki se veseli takih člankov, kakor jih čitamo v «Kmetijskem Listu».

— **Protestni shod je sklicala Zveza delovnega ljudstva v Ljubljani** za danes ob pol 10. dopoldne v veliko dvorano «Uniona». Edina točka dnevnega reda je protest proti zavlačevanju sestave občinskega sveta Ljubljanskega.

— **Klerikalci v Prekmurju** kljub svojemu Kleklu nimajo sreče. Ljudje so siti njihovega demagoštva in se ne puste več voditi za nos. V zadnjem tednu so doživeli klerikalci zato kar tri blamaže zaporedoma. Dne 6. januarja so hoteli zborovati v Krizovcih, dan nato v Gornjih Petrovcih, 10. t. m. pa v Prosenjakovcih, a nikjer se jim ni posrečilo. Ljudje so jih v pravem pomenu besede napodili.

— **Pašić in na orožne vaje** vpoklicani demokrati. Ker je bilo mnogo demokratov poklicanih v vojaško službovanje, da bi se jim onemogočilo volilno delo, je predsednik skupščine proti tem zlorabam pismono protestiral pri ministrskem predsedniku. G. Pašić je odgovoril, da je bil poslanec Konstantinović vpoklican na orožno vajo «po pomoti» vojaških oblasti in da je že odpuščen iz vojaške službe. G. Pašić tudi obljublja, da se taki slučajni ne bodo ponavljali. Verujemo prav radi, da poslanec ne bo klical k orožnim vajam. Tem sigurneje pa se bo ta praksa porabljala proti drugim demokratim političnim delavcem v srbskih okrožjih.

— **Iz Vojvodine poročajo:** V Novem Sadu so demokrati sestavili poseben odbor, ki naj skrbi za odpaščane uradnike, v prvi vrsti pa najde službe za nje. Nabranih je bilo prvi dan 15 tisoč dinarjev. Zbirka se uspešno nadaljuje. Invalidi radikalci ne morejo oprustiti, da so onemogočili uveljavljenje invalidskega zakona v narodni skupščini in zato zapuščajo v Vojvodini radikalno stranko ter pristopajo k demokratom.

— **Protič in narodne manjšine.** Protičev kandidat dr. Steva Adamović je izjavil v Novem Sadu, da vidi kršitev ustave v tem, ker narodne manjšine nimajo volilne pravice. Dr. Adamović je na lastno inicijativo izvršil v Novem Sadu nad 2000 reklamacij za Madžara. Protičeva grupa — je poudarjal dr. Adamović — bo postavila v celi Vojvodini svoje kandidate. Oni želijo, da v parlamentu ne bodo zastopani le ljudje, ki žive od dnevnice, ampak ljudje, ki bodo povsem nezavisni.

Po svetu

— **Jamska nesreča** se je pripetila v Hindenburgu v Gornji Šleziji. Eksplozirala je v tamošnjem rudniku lokomotiva na benzol, vsled česar se je zasil izhod iz jame. 45 rudarjev je zadušilo.

— **Ogromna nezaposlenost v Angliji.** Dne 1. januarja je bilo v Angliji 1.485.000 nezaposlenih delavcev, t. j. 127 tisoč več nego 18. decembra l. l.

— **Predsedstvo v francoskem senatu.** Razširja se vest, da Leon Bourgeois, ki je pred nekaj tedni na voznju z avtomobilom ponesrečil, z ozirom na svoje zdravje ne bo več kandidiral za predsednika senata. Vendar mu od vseh strani prigovarjajo, tako da je pričakovati, da bo kandidaturom in mesto sprejel vsaj za nekaj časa in potem v kratkem demisioniral. Ako bi pa Bourgeois ne sprejel več izvolitve, se misli, da bi imel največ šans za predsednika Gaston Doumergue, predsednik levčarskih demokratov in načelnik komisije za zunanje zadeve. — Pričakuje se pa, da bo Leon Bourgeois še dalje ostal na čelu francoske delegacije v Zvezi narodov.

— **Bodoče zasedanje «Zveze narodov».** Na prihodnem zasedanju Sveta Zveze narodov, ki se bo vršilo dne 25. januarja 1923, bodo poročali: Da Gama, brazilski poslanik v Londonu o manjšinskem vprašanju, zastopnik Kitaja o vprašanju saarske kotline, zastopnik Japana o gđanskem vprašanju, in o finančni obnovi Avstrije, zastopnik Francije o intelektualnem sodelovanju in o razoroženju, in zastopnik Španske o lakoti na Ruskem.

— **DARUJTE ZA CIRIL-METODOVO DRUŽBO.**

Prosvefa

Ljubljanska drama.

Nedelja, 14.: ob 3. pop. «Peterčkove poslednje sanje». Izv. Ob 8. zvečer: «Čudež sv. Antona» in «Črna dama iz sonetov». Izv.

Pondeljek, 15.: Liliom. C.

Torek, 16.: Zaprtlo.

Sreda, 17.: «Čudež sv. Antona» in «Črna dama iz sonetov». C.

Četrtek, 18.: «Idijot». Začetek ob pol 8. Izv.

Petek, 19.: Liliom. D.

Sobota, 20.: «Vojiček». Izv.

Nedelja, 21.: ob 3. pop. «Peterčkove poslednje sanje». Izv. Ob 8. zvečer: «Živji mrtvec». Izv.

Pondeljek, 22.: «Vojiček». B.

Ljubljanska opera.

Nedelja, 14.: «Triptychon». Izv.

Pondeljek, 15.: Zaprtlo.

Torek, 16.: «Gorenjski slavček». A.

Sreda, 17.: Zaprtlo.

Četrtek, 18.: «Mefistofeles». B.

Petek, 19.: «Nižava». Izv.

Sobota, 20.: «Jenufa». E.

Nedelja, 21.: «Seviljski brivci». Izv.

Pondeljek, 22.: Zaprtlo.

Šentjakobski oder v Ljubljani.

Nedelja, 14.: «Avtomobilist».

Marijonoletni gledališče v Ljubljani.

Nedelja, 14. t. m. ob 15. in 18. uri: «Mrtvec v rdečem plašču».

Mariborsko gledališče.

Nedelja, 14. ob 15. «Običan čovek». Izv. Znižane cene. Ob 19.30: «Faust». Izv.

— **Vojaška predstava v Narodnem gledališču.** Prejeli smo: Častniki, podčastniki in vojniki ljubljanske garnizije se najtopleje zahvaljujejo upravi kr. Narodnega gledališča v Ljubljani, za brezplačno vojaško predstavo «Prodane neveste» ki se je vršila dne 11. januarja, kakor tudi vsem igralcem, igralcem, dirigentu in orkestru, za njihovo požrtvovalnost in krasen užitek, ki so ga s svojim temperamentnim igranjem nudili vsem obiskovalcem. — Iz pisarne Dravske divizijske oblasti.

Sokolstvo

Sokolsko društvo v Šiški ima svoj redni občni zbor v nedeljo 21. t. m. ob 14. uri v društveni telovadnici z običajnim dnevnim redom. Po pravilih je za sklepčnost potrebna navzočnost ene tretjine članstva; sicer se vrši občni zbor eno uro pozneje če je navzoča vsaj ena desetina članstva. Blagajniške knjige bodo članom na vpogled 20. t. m. od 15. do 16. ure v telovadnici. Zdravo! — Odbor.

Sokolsko društvo v Škofji Loki ima svoj redni občni zbor v nedeljo, 21. t. m. ob 15. uri v Sokolskem domu z običajnim dnevnim redom. Zvečer priredi istotam Glasbena Matica iz Ljubljane koncert z izbranim sporedom pod osebnim vodstvom ravnatelja M. Hubada, na kar posebno opozarjamo občinstvo iz bližnje okolice. Zdravo!

Sokol na Jesenicah ima svoj redni, letni občni zbor v nedeljo dne 21. januarja 1923. ob 9. uri dopoldan v telovadnici osnovne šole na Jesenicah. Zdravo!

Glasbeni odsek Sokola II. pozivlja vse člane, da se udeležijo vsakokletnega rednega skupnega sestanka, ki se vrši v četrtek, 18. t. m. v odsekovem prostoru.

20-letnica sokolskega društva v Karlovcu. Sokolsko društvo v Karlovcu proslavi dne 14. t. m. 20-letnico svojega obstanka s svečano sokolsko akademijo in izbranimi telovadnimi točkami.

Sport

Težkoatletična sekcija S. J. «Jadrani» v Ljubljani sklicuje v nedeljo dne 14. t. m. sestanek vseh članov v gostilni pri «Sodčku» na Zabjaku in sicer ob pol 10. uri dopoldne. Udeležba obvezna. — Tajnik.

S. R. Hermes v Ljubljani. Na zadnjem občnem zboru, kateremu je prisostvoval tudi zastopnik LNP, G. Pogorelec, je bil izvoljen nastopni odbor: Predsednik Kepec Al., podpredsednik Lukežič Ivo, blagajnik Arhar Fr., tajnik Tomc Josip, odborniki Pavlič, Hribnik, Jesih, Šubert, Bergant, Ušan. Namestnika: Preinar in Bagnik, revizorja: Pleš Al. in Belič Fr. Blagajniško poročilo izkazuje 7314.25 Din donatkov in 6524.75 Din stroškov, skupni denarni promet torej 13.839 Din. Blagajniku se je po poročilu revizorjev podelil absolutorij. Iz tajniškega poročila g. Hribnik posnemamo, da je klub preživel precej težko krizo, ker je več odbornikov iz raznih vzrokov odstopilo. Kljub temu pa se mora poudarjati, da je članstvo storilo svojo dolžnost. Od klubovih uspehov se mora omeniti, da je nogometno moštvo napredovalo v I. razred LNP, in da so člani kluba odnesli pri smuških tekmah v Bohinju ugodne uspehe. Razmerje golov letošnjih tekem nogometnega moštva znaša 49 : 43 v korist Hermesa, Lahkoatletična sekcija ni mogla napredovati, kakor bi bilo potrebno, ker je bila večina članov pri vojakih. Pred krizem se je usnanovil «Turistovski odsek» (T. O. H.) ki objavlja že sedaj prav lep razvoj.

— **Reprezentančno nogom. moštvo Jugoslavije** igra 3. junija v Krakovu drugo reprezentančno tekmo s Poljsko ter 10. junija v Kolosvaru z rumunsko reprezentanco drugo tekmo za zlati pokal kralja Aleksandra. Kakor znano, je Jugoslavija prvo tekmo proti Rumuniji izgubila; ako zgubi tudi tekmo v Kolosvaru, preide zlati pokal definitivno v last rumunske nogometne federacije.

Dopisi

LJUTOMER. Po preobratu se je ustanovila, kakor po mnogih drugih krajih, tudi v našem Ljutomeru meščanska šola, ki je bila prepotrebna. Mi Prieki smo se dobro zavedali, kako velikega pomena je za nas otvoritev te šole, zato so pa tudi merodajni faktorji storili vse, da se lahko šola uspešno razvija, ter omogočili, da se je letos otvoril 4. razred. Z veseljem gledamo svojo dečo kako napreduje v šoli, a pri vsem tem veselju in zadovoljstvu nam vendar leži bolazen na srcu pred boleznijo, ki lahko vrže naše otroke za dolgo časa v posteljo. Pouk se namreč vrši na naši šoli dopoldne in popoldne. Mnogi naših otrok pa prihajajo v šolo po celo uro daleč in še dalje ter morajo radi popoldnanske pouka ostajati čez polno v šoli brez kosila ali večjina brez tople jedi. Sedaj v zimskem času prihajajo otroci domov že v popolnoma trdi temi, utrujeni in lačni. Kje je higijena? Kdaj naj delajo domače naloge? Pri luči? Ko je razsvetljava tako draga. Tu zaostaja in trpi otroče zdravje. Prosimo višji šolski svet, naj uvede z novim letom tudi pri nas samo popoldnevni pouk, kakor je uveden po vseh drugih meščanskih šolah v Sloveniji. Tudi ravnateljstvo in učiteljsko meščanske šole prosimo, naj se zavzame za naše prošnje. Gotovo bodo tudi one našlo tehtne razloge, ki bodo naše zahteve podpirali. — e —

BOHINJSKA BISTRICA. Dne 17. julija 1922 je zadela grozna nesreča nas 28 posestnikov, katerim je pogorelo vse, kar smo imeli. Za nas reveže se je vršilo širom Slovenije cerkveno darovanje in se je vpsolalo našemu župnišču skupaj baže okoli 200 tisoč kron. Za te milodarje se iskreno zahvaljujemo vsem dobrotnikom in dobrotnicam, toda ne moremo izreči naše zahvale našemu župniku g. Andreju Krajcu, ki še doslej ni razdelil milodarov, katerih smo brezdvomno zelo potrebni. Pozivljamo g. župnika, naj nam pove, kdaj se razdelitev izvrši.

K 25 letnici Zidarskega in tesarskega društva v Ljubljani

Leta 1895 sem bil še prav mlado dečko. Bilo je na veliko nedeljo zelo rano. V Renčah smo se pripravljali k vstajanju, deca smo mislili na pike in potice in kako lepo bo pri procesiji; zato nismo dolgo zaspali tisto noč. Naposled so mi vendar padle trepalnice in zazibalo me je v najlepše spanje. Tako prijetno je bilo to zibanje, da se mi je sanjalo, da sem odklenil čolnčik ranikega Roka in da se vozim z njim v Vipavo, a da Roka ni nikjer prav nikjer, da bi prišel in me zato zaslal, kakor je namreč vselej storil, kadar me je zasačil. In ko sem se najlepše zibal v čolnčiku po Vipavi, seveda v snu, pride pokojna mati, me potrese z vso silo in zbudi rekoč: «Tone, hitro vstani! Potres je, še hiša se nam bo podrla.»

Zbudil sem se in debelo gledal, dokler se nisem popolnoma zdrnil. Misli sem, da me ima Rok zopet v svoji železni roki. Čim pa sem se zavedel in spoznal, kaj se godi, sem poskočil iz postelje in se brž oblekel ter čukal v velikem strahu, kaj bo. Mati nas je silila k molitvi in rekla da moramo biti pripravljeni tudi mi, da pojdemo na ulico, ako se potres ponovi. Na ulico je namreč prišlo že mnogo vaščanov iz hiš. No hvala bogu, v Renčah potres ni napravil velike škode.

Toda popoldne smo že zvedeli kako strahovito je pustilo po Ljubljani. To je dalo povod renčanskim zidarjem, ki se navadno prav v Veliki noči pripravljajo po svetu na delo, da so za tisto leto putili Bosno, Tirolsko in druge kraje ter pohiteli malone vsi pomagat Ljubljani. Prišlo jih je takoj po velikonočnih praznikih najmanj 450 v Ljubljano. Takratni stavbni mojstri so jih sprejeli z velikim veseljem, a še bolj meščanstvo. Ni se moglo načuditi njihovi vratolomni diznosti, s katero so hodili po strehah napol porušeni hiš, popravljali in podpirali razpokano zidovje itd. Delali so takrat renčanski zidarji po leta neprenehoma; ed teme do teme spočetka, dokler je bila sila velika, celo tudi ob nedeljah in praznikih. Res, služili so dobro, toda od njihove pridnosti je imela tudi Ljubljana veliko občica.

Po svoji živahnosti in veselju v družbi, ki je Renčani v krvi, so se renčanski zidarji kmalu seznanili z raznimi ljubljanskimi gospodi. Največjo reklamo v družbi so delali fantje, ki so imeli jako krepke in lepe glasove. In ker je Renčan, ki hodi po svetu kot zidar od roda do roda, čeprav priprost, lep in prikupljiv manir, so naše ljudi, zlasti mladino, povsod radi videli in sprejemali v družbo. Fantje so kmalu steknili svojega rojaka, ki je takrat študiral v Ljubljani. In hajdi, ustanovili so si takoj pevski klub! Pevsko društvo «Slavec» jim je dalo svoje prostore na razpolago, dijak iz Renč je fantje večal v petju, kadar pa ni utegnil, ga je nadomeščal sošolec.

Iz tega pevskega kluba je postalo polagoma Zidarsko in tesarsko društvo, ki se je tekom časa razvilo, tako da obsega sedaj že precejšnje število članov. Pri zibelki društva so bili poleg tistega dijak Renčana tile gospodje: magistratni policijski uradnik Gutnik Anton, operni kapelnik H. Benšek, stav. delovodja Miha Srakar, Andrej Merljak, Anton Merljak, Macoratti, Nachtigall, dalje Bajželj, Pust, Accetto in še nekaj drugih, ki so društvo dvignili tako, da je razvilo svoj prapor leta 1898. Toda društvo ni samo veselilo, marveč takoj spočetka je ustanovi-

lo poleg pevске šole tudi pončne tečaj za stavbin, risanje, računstvo, spiske itd. Društvo je med vojno skoro razpadlo. Toda prišel je hvala bogu preobrat. Jugoslovan je bil osvobojen in zopet smo se sešli zidarji ter objeli svoj prapor.

V znamenju dela in v znamenju sloznoti hočemo se ga držati ter voditi ustanovljeno društvo po isti poti, ki so jo nam pokazali ustanovitelji. Vse za uspeh društva in za korist in izobrazbo članov! Nikdar naj ne prestopi praga društvenih prostorov razdor ali celo strankarsko rovarjenje! Vsak naš član bodi zunaj društva svoboden človek in se ravnaj v političnem življenju po svojem prepričanju! A nihče naj ne pozablja, da je naša domovina osvobodjena s potoki krvi in solz, ter da si nakopile tisti, ki bi se vzdignli zoper njo, z izdajsko besedo ali celo z roko, prokletstvo in zaničevanje vsega naroda!

V društvu pa bodi vsak član društva in imej pred očmi le naše skupne koristi, vse drugo, kar bi nam utegnilo škodovati, pahni daleč od sebe ter skušaj po svojih močeh preprečiti. M.

Objave

• **Podružnica Jugoslov. Matice v Ptaju** bo imela svoj redni občni zbor v soboto, 17. februarja ob pol 20. zvečer v Narodnem domu. Dnevni red običajen.

• **O negi dojenčka.** Predavanje g. dr. Ambrožiča v Ljubljani se vrši v torek, 16. t. m. od pol 6. do pol 7. v fizikalni dvorani realke, II. nadstropje in ne na učiteljsku kakor doslej. Predavanje bo namreč to pot združeno s sklopičnimi slikami. — Splošno žensko društvo.

• **J. A. D. «Triglav» v Ljubljani** prosti gg. starešine, ki bivajo v Ljubljani, da se udeležijo informativnega sestanka, ki se vrši danes v gostilni pri Mraku na Rimski cesti. Na sestanku poročata delegata starešinske zveze gg. dr. Marin in dr. Irgolič. — Odbor.

• **Jugoslov. akad. društvo «Triglav» v Zagrebu,** opozarja tov. Triglavane, ki se nahajajo na počitnicah in se nameravajo udeležiti zbora in plesa v Mariboru, dne 3. februarja, da se nemudoma javijo odboru, da bo mogoče pravočasno preskrbeti hrano, stanovanje in polovično vožnjo.

• **Češkoslovenska obec v Ljubljani** pozivlja vse člane k najštevilnejši udeležbi pri maši zadušnici za svojim umrlim članom g. Josipom Drvoto, ki se bo služila v sredo, 17. t. m. v cerkvi Marijinega oznanjenja (pri Franciskanih). — Pri maši sodelujejo iz prijaznosti gg. operni solisti, operni zbor in orkester Narodnega gledališča. Pridite vsi!

• **Sokol «Loška dolina»** ima v nedeljo 21. januarja 1923 v društveni dvorani v Starem trgu svoj občni zbor. Vsi člani in članice se vabijo k polnoštevilni udeležbi.

• **Dramatični odsek Sokola Moste** priredi v nedeljo, dne 14. t. m. ob pol 8. uri zvečer v društvenih prostorih na Selu dve gledališki predstavi «Putifarka», burka v enem dejanju in «Dva Pavla», burka v dveh dejanjih.

• **Lovski ples,** katerega priredi Slovensko lovsko društvo, se bo vršil letos na svečnico v vseh prostorih ljubljanskega «Narodnega doma». Priprave za ples so v polnem teku in obeta letošnja prireditel, da nadkrili plesne prejšnjih let, ki so posebnikom v najboljšem spominu. To ho sestanek vseh ljubiteljev narave in njene-ga življenja, vseh prijateljev zdrave in neprisiljene zabave.

• **Planinci, planinke!** Mariborska podružnica «Slov. planinskega društva» priredi 1. svečana v Götzovi dvorani v Mariboru priredbi vstopnih 15 Din svoj letošnji planinski ples, na katerega s tem vabi vse prijatelje in prijateljce. Prireditel bo nudila vse dobrote in bo res planinska veselica. Brez predpisov. Odbor «Drave».

• **Japonska noč.** Apartni plakati, delo znanega mariborskega umetnika Viktorije Cotiche vise po ljubljanskih plakatnih stenah. Oznanjalo veliko umetniško pred-pustno prireditev mariborskih umetnikov, združenih v klubu «Grohar», ki se bode vršila 20. t. m. v Götzovi dvorani. Ves Maribor se z mrazilnim razpoloženjem pripravlja za to veliko prireditev, ki bode, kakor nam javljajo, prekašala vse, kar se je podobnega že vršilo pri nas. Japonska noč... Spominjam se pri tem na pozidje parkov v luninim svitu, na čudovite nočne metulje in še čudovitejša ptice, na kresnice, lampijone, na zmaje grotesknih oblik in predvsem na tihne nežne geže (geisha). Vse to in še mnogo več bomo videli na japonski noči v Mariboru. Glavno, kar moremo omeniti pa je, da je ves čisti dobiček namenjen projekciji zgradbi umetniškega paviljona v Mariboru. Že to dejstvo bi moralo siliti vsakogar, ki mu je pri srcu razvoj domače umetnosti, da prihiti 20. januarja v Maribor. Umetniki iz vseh krajev naše domovine se bodo udeležili osebno te prireditve. Pričakuje se udeležniki iz Zagreba in Beograda. Pričakuje ljubljanskih umetnikov, ki reflektirajo na znižano voz-nino, sprejema do 15. t. m. tajništvo Udruga, Tehniška srednja šola, soba 1/27.

• **Gledališko kukalo.** Dama, ki si je v petek zvečer dne 12. t. m. pri predstavi «Liliom» v dramskem gledališču sponodila pri bilijeterju v parterju na desni strant kukalo in istega pozabila vrniti, je dobro znana in se naproša, da ga takoj prinese v dramsko gledališče k vratarju.

• **Denarnico je izgubila v Ljubljani** v petek neka nepremojna dijakinja od Trgovske šole do Založkarjeve ulice. V denarnici se je nahajalo okoli 700 kron. Pošten najditelj naj prinese denarnico v uredništvo «Jutras».

Domače vesti

POZOR!

One, ki so prejeli zadnje dni «Jutra» na ogle, a nam do danes še niso poslali naročnine, prosimo, da store to nemudoma, ker bomo prihodnje številke «Jutra» poslali samo onim, ki nam do ponedeljka pošljejo naročnino ali pa nam vsaj po dopisnici sporoče, da se na «Jutra» naročajo. Vsem drugim bomo listi ustavili. Kdor ga hoče torej redno prejemati, naj nam sporoči to brez odlaganja.

Uprava «Jutra»

Ljubljana, Prešernova ul. 54.
* Louis Léger — 80letnik. Profesor slavistike na Collège de France v Parizu, gosp. Louis Léger je obhajal 11. t. m. 80letnico svojega rojstva. K jubileju sta mu čestitala tudi njegov prijatelj, češki prezident Masaryk ter češki narodni svet. Več čeških občin ga bo izvolilo za častnega člana. G. Léger je bil vedno velik prijatelj Slovanov, zlasti Čehov in Jugoslovancev. Večina naših umetnikov, ki so študirali v Parizu, ga je poznala kot dobrega človeka, ki je šel vsakomur rad na roko. Bukovec, Ivana Koblica, Strossmayer in drugi so si dolgo dozirali z njim.

* Odkrivanje. Ljubljanski pravoslavni svečenik gosp. prota Dimitrije Janković je bil na seji arhijerejskega sabora odlikovan z zlatim naprsnim križem.

* Konzulat republike Argentine se nahaja sedaj v Beogradu, Studenicka št. 63.

* Novinarska visoka šola v Pragi. Kakor nam poročajo iz Prage, se odpre tamkaj dne 15. februarja letos novinarska visoka šola, ki bo priključena Karlovemu vseučilišču. Prvi rektor te šole bo profesor pravne fakultete gosp. dr. Gruber, a dekan glavni urednik «Narodnih listov» gosp. Penizek.

* Nastop vojaške službe. Iz Beograda poročajo, da bodo vsi mladeniči, ki so bili rojeni leta 1902, ter potrjeni lanskega, za dan 1. marca vpoklicani za nastop vojaške službe v kadru, zlasti oni, ki so določeni za pešadijo.

* Iz mariborskega občinskega sveta. Po znanih burnih dneh je začelo končno v odsekih stvarno delo. Organizirani odseki pridno študirajo proračun. Bojevitost klerikalcev se je po odstranitvi narodnih socialistov čisto poglobila. Izdatke v proračunu so odsek, ki se predelati in odobrili, začetek prihodnjega tedna pride na vrsto še pokritje in v petek bo menda že redna proračunska seja občinskega sveta. — Klerikalni listi so ta teden poročali o novi senzaciji iz občine, češ, da ima v avgustu ustanovljena mestna mestnica čez 200.000 K izgube. Kakor se nam poroča, vest ne odgovarja resnici. Občina ima le še neko večjo terjatev pri nekem mesarju, ki pa bo v doglednem času poplačana. — Prihodnje občinske seje se bo udeležil že tudi novi član demokratskega občinskega kluba, sodni svetnik dr. Mulej, ki bo vstopil med drugim tudi v pravniški odsek, ki bo imel sedaj tri juriste, dočim je poprej odločeval v njem le klerikalni zastopnik.

* Nov samostan v Ptuj. Kakor poročajo iz Ptuja, so hišo št. 16 na Ljutomerški cesti kupili kapucinci iz Celja, ki bodo ustanovili tudi v Ptuj svoj samostan. — Je seveda nujno potreben!

* Tujski promet v Jugoslaviji. V dneh 29., 30. in 31. januarja se vrši v Zagrebu kongres za tujski promet v naši kraljevini. Svrha kongresa je pospeševanje in organizacija tujkega prometa v Jugoslaviji ter vseh a tem v zvezi stojičih institucij. Na dnevnem redu je med drugim predlog o ustanovitvi državnega odbora za pospeševanje tujkega prometa, o katerem bo poročal dr. Fran Šter, ravnatelj državnega zdravilišča Rogaska Slatina.

* Novi poštni vagoni. Ministrstvo pošte in brzojava je na račun reparacij prejelo iz Nemčije 120 poštnih vagonov. Med temi se nahaja 40 velikih vagonov, ki so urejeni tako, da bodo poštni uradniki v njih lahko opravljali vse svoje delo.

* Nova bolnica v Beogradu. Beograjsko časopisje poroča, da je ministrstvo za narodno zdravje sklenilo v sporazumu z ameriško misijo zgraditi v Beogradu novo bolnico za nalezljive bolezni.

* Železniški material na račun reparacij. Ministrstvo za promet je sprejelo zadnje pošiljate železniškega materiala iz Nemčije za leto 1922. na račun reparacij. Del tega materiala se bo odstopil zagrebški direkciji, kjer vlada največje pomanjkanje materiala.

* Proti razširjevalcem vznemirljivih vesti. Predsedstvo pokrajinske uprave sporoča: Med ljudstvom so razširjene vesti o mobilizaciji in o sklicanju narodne skupščine. Vse te vesti so lažnjive in tendenčno izmišljene. Razširjevalci takih in podobnih vesti naj se izroče kompetentni oblasti, ki jih bo kaznovala.

* Nove poštne znamke. Ministrstvo pošte in brzojava je prejelo nove poštne znamke, ki so bile naročene pri ameriški tvrdki Bankhurst Company. Za te znamke se je plačalo 75.000 dolarjev, reprezentirajo pa vrednost 187 milijonov dinarjev. Isti tvrdki se v kratkem izroči izdelava nove emisije poštne znamke, ki se že dalj časa pripravlja.

* Geodetska šola. Ministrstvo za šume in rude bo sprejelo za tekoče

šolsko leto na geodetsko akademijo pri profesorju Antunoviću v Beogradu 20 dijakov, od katerih vsak bo dobil mesečno 400 Din in knjige pod pogojem, da izpolni zahteve, ki so postavljene za sprejem in da se zaveže, da bo po končanem študiju ostal v službi ministrstva za šume in rude ali pa vrnil vsoto, katero je država izdala zanj.

* Zanimive zveze. Na kandidatski listi, ki so jo vložili «Jadranska banka» in njeni prijatelji za volitve v Pokojniški zavod, se vidi v ginljivem objemu komunisti Skobljaja, tajnika SKS Bukovca, socijalista Čelešnika, radikalca Stojkovića (pisarna Ažman) in klerikalca Josipa Sušteršiča iz škofovega ordinarijata. Ravno tako je na poslavlški listi iste grupe skupaj z «jedničar» g. Sušnik (lekarnar), s «metom» g. Kosmačem in s klerikalcem dr. Jeričem itd.

* Promocija. Dne 17. januarja opoldne bosta promovirana v veliki dvorani Ljubljanske univerze gospoda absolvirane pravnikar Rudolf Adamci iz Nabravine in Ernest Goršek iz Griž pri Celju za doktorja prava.

* Smrtina kosa. V Ljubljani je umrla večera jutraj po dolgi bolezni gm. Ljudmila Milost, učiteljica na bivši GM šoli v Trstu. Pogreb bo danes popoldne ob 4. uri z Gospodarske ceste 13. Bodi lahka domača zemlja marljivi narodni delavki. — Ob 10. uri popoldne je umrl v Ljubljani g. Franc Certalič, čigar pogreb bo v ponedeljek ob 16. uri iz deželne bolnice. — V Smarju je umrl posestnik g. Egidij Trtnik, star 35 let, na Ponikvi ob juž. žel. na bivši župan g. Jurij Zabukovek. Ohranimo jim blag spomin!

* Za predsednika mesarske zadruge v Ljubljani je bil na sinočnem obnem zboru soglasno in ob splošnem odobravanju izvoljen g. Franc Lavtičar.

* Dolarsko posojilo. Beograjska «Tribuna» poroča: Finančni minister je na zadnji ministrijski seji referiral vladi, da Blerov konzorcij stalno pod raznimi izgovori odlaga izplačilo druge tranše. Zaradi tega prevladuje v vladnih krogih razpoloženje, da država razkine dogovor z banko Blerove skupine, ker banka s svoje strani ni izpolnila obveznosti, ki jih je prevzela dočim je država vse pogoje izpolnila. Tudi ni izglelov, da se vpija posojila v Ameriki more izvršiti. Glede našega dolarskega posojila prinaša dunajska «Reichspost» iz Londona poročilo, da je Blerov konzorcij storniral posojilno pogodbo, sklenjeno z Jugoslavijo za 100 milijonov dolarjev. Vest pravi, da je Blerova skupina stornirala pogodbo zaradi tega, ker se jugoslovanska vlada ni držala obveznosti, ki jih je prevzela s pogodbo in je izplačani znesek 16 milijonov dolarjev uporabila za zboljšanje dinarja, namesto za investicije. Po tej vesti se jugoslovanska vlada sedaj brani plačati obresti in Blerova skupina grozi Jugoslaviji s finančno zaporo.

* Rusko predavanje. Danes v nedeljo bo vseučiliški profesor dr. Aleksander Bilimović imel predavanje pod naslovom «Egološki telji, evrazijci in materijalna kultura». Predavanje se bo vršilo na univerzi (zbornici) ob dveh popoldnih. Do biček je namenjen deloma za ruske akademike, deloma pa za rusko knjižnico v Ljubljani. Vstopnina: 1. vrsta 5 Din, ostale 3 Din, stojlišče 1 Din.

* «Mladinska zveza» v Ljubljani nam piše: «Nova Pravda» z dne 13. januarja prinaša članek o zključitvi članov iz naše organizacije «Bratstvo». Dovoljmo si k temu članku pripomniti, da so se ti člani prostovoljno odstranili. Ker se nismo strinjali z delovanjem društva, že nismo plačali članarine eno leto, nakar nas je menda Bratstvo brisalo. To pa vendar ni izključitev! Tudi ni res, da smo delovali proti interesom organizacije in stopili v «Mladinsko zvezo», nasprotno smo imenovani sami to društvo šele osnovali. Kot izobraževalno društvo se sedaj nahaja «Mladinska zveza» v plemeniti tekmi z drugimi prosvetnimi organizacijami. Če nam sedaj «Bratstvo» očita zahrbtnost, je to samo izraz nevoščljivosti nad našimi uspehi. Laž je končno, da ima «Mladinska zveza» svoje prostore v tajništvu JDS. Pri zadeti.

* Skrlatica v Mariboru. Večerašnje notico pod tem naslovom popravljamo v toliko, da v okolici ni nihče umrl na skrlatci, ampak le toliko oseb je obbolelo v Rušah, Rogoznici in Dolgočah.

* Nova stranka v Mariboru. V poletju je izdal v Mariboru uradnik agrarne direkcije g. dr. Stefančič brošuro «Naša domaćina», v kateri dokazuje, da se bo vodila politika ščasnosa le po stanovitih in ne več po strankah. Ta brošura v javnosti ni vzbudila mnogo diskusije. Pri bližnjih volitvah pa hoče poskusiti dr. Stefančič tudi praktično svojo idejo izvesti. Pred kratkim je sklical v restavraciji «Halbwild» sestanek uradnikov, ki se ga je udeležilo okrog 30 oseb, ni pa prišlo do nobenega sklepa, ker se navzoči niso mogli ogreti za doslej nenavadni politični poizkus. Sedaj je pisal dr. Stefančič «Društvo javnih namestencev» naj ono skuša izvesti akcijo in postavi uradniškega kandidata za volitve v Narodno skupščino. Zaradi kronike še beležimo, da tudi mariborski posredovalec zemljišč g. Zagorski organizira svojo «Slovensko neodvisno gospodarsko organizacijo». Oblastem pošilja pridno vloge kot predsednik «Gospodarske stranke» in zboraže zadnji čas v gostilni Wresnik pod mostom. Ako ga kak urad-

nik po pomoči po strani pogleda, ko je g. Zagorski že v «vsihah», zahteva ta od ministrstva ekspresna potom kot predsednik «Gospodarske stranke», da uradniki v 8 dneh premestijo v Makedonijo, drugače bo njegova stranka v opoziciji.

* Maribor v lužah. Monotoni dež se je predvečerašnjem v Mariboru prelevil v južni sneg, ki je dva dni neprestano padal, tako da tone mesto v morju luž. Mestno skrb posnemajo namreč tudi hišni gospodarji, ki s stoletno mirnostjo čakajo, da se sneg po trotoarjih sam raztopi.

* Društvo za zgradbo društvenih domov. Poročajo nam: Občni zbor Društva za zgradbo društvenih domov se je vršil dne 12. januarja. Predsednik dr. Gregor Zernaj je uvodoma omenjal, da je društvo v kratkem času svojega obstoja že mnogo napravilo na prosvetnem polju. Iz podrobnega poročila tajnika posname-mo, da je društvo napravilo načrte za naslednje društvene domove: Gorenja vas, Središče, Stari trg, Brezovica, Radovica, Radomlje, Zelezniki, Črnomelj, St. Vid-Stična, Akademski dom, Sokol L. Semič, Mirna, Borovnica, Gor. Radgona. Nadalje so dobila naslednja društva materielno pomoč in sicer: Sokol Borovnica 1 vagon cimenta, Sokol Središče 1 vagon apna, Sokol Brezovica 1 vagon cimenta in 1 vagon apna, Sokol Logatec 1 vagon cimenta. — Društvo stoji slejkoprej na stališču, da le s širjenjem društvenih domov se zamore prosveta po deželi širiti, vsled česar pozivlja vsa ona društva, ki nameravajo graditi domove, da se obratujejo nanj. Radevolje jim bo šlo vedno na roke ter jim nudilo svojo pomoč z napravo brezplačnih načrtov in nasvetov.

* Živila za sadilce tobaka. Po predlogu monopolne uprave je ministrijski svet sklenil, da se za sadilce tobaka v Dalmaciji nabavi za 7.500.000 Din živil, kar bi odplačevali naslednja leta, ako bo uspela letina.

* Izprememba posesti. Ljubljanska kreditna banka, ki se meseca marca preseli v svojo novo palačo na Dunajski cesti, je svojo hišo na voglu Stritarjeve ulice in Pred škofijo prodala tvrdki I. C. Mayer, ki bo tjakaj preselila svojo manufakturno trgovino.

* Deniknovi št. 1. načelnik v Zagrebu. Kakor nam sporoča «Ruskult», se nanaša bivši načelnik štaba generala Denikina, generalmajor E., ki biva sedaj v bližnji zagrebški okolici, v težkih materialnih razmerah. Ze večkrat se je obrnil na «Ruski biro rada», proseč za kakšno službo. V neki zagrebški banki so mu dali službo kurirja, ko pa so izvedeli za njegovo generalstvo, je bil odklonjen. Končno se je obrnil na nekatere veletrgovce s prošnjo, da mu dajo nekoliko življenskih potrebščin, katere bi prodal na Jelčičevem trgu. S to prodajo si služi sedaj vsakdanji kruh.

* Kino-Matica. Pokrajinski odbor Jugoslovanske Matice v Ljubljani otvori danes ob 11. uri popoldne v dvorani filharmonične družbe na Kongresnem trgu svoj kino pod imenom «Kino Matica», v katerem se bodo prirejale poljudna znanstvena predavanja iz vseh strok, združena s skioptičnimi slikami, ter predvajali filmi zabavne, znanstvene in poučne vsebine. Natančnejša smer podjetja je razvidna iz člankov v časopisih. Otvoritveno predavanje se vrši danes ob 11. uri popoldne. Predava g. Karel Mahkota «o Bosni in Hercegovini».

* Koncert v hotelu «Tivoli» v nedeljo dne 14. januarja 1923 ob 16. do 20. ure. Godba Dravske divizije. Vstopnina prosta. Se priporoča Vekoslav Dolničar.

* Za slepce v Sloveniji je nabral g. Fr. Pečnik, gostilničar Brežice v veseli družbi na novega leta dan 284.50 Din. Iskrena hvala.

* Policijski inspektor v Osijeku suspendiran. V zvezi z dogodki, ki so se te dni pripetili v osiješkem «Hrvatskem domu», kjer so «hanasaši» provocirali nacionaliste in kjer je vsled tega prišlo do krvavih spopadov, je suspendiran policijski inspektor Tomo Sporič ter obenem tudi dva policijska stražnika. Ta ukrep je bil storjen z ozirom na to, da Sporič ni obvestil policijskega šefa o možnosti resnih dogodkov v «Hrvatskem domu» in ker jih ni znal, ali pa jih ni hotel preprečiti.

* Ljubljanska policija 1. 1922. V prošlem letu je ljublj. policija kaznovala 3916 oseb, ki so plačale denarne globe v skupnem znesku 321.936 kron, od katerega zneska so dobili: ubožni zaklad mestne občine 183.424 kron, občina Vič 12.872 kron, občina Zgornja Siska 2780 kron, občina Moste 5540 kron, državni blagajni pa se je nakazalo 117.276 kron, katero vsoto so vplačali ljubljanski «pilanci». Od oseb, katere je policija aretirala, je policijski zapor osedelo 330 oseb. Orožnih listov je izstavila policija 1037, dovoljenj za posest orožja pa 671. Prekoračenje policijske ure je dovolila policija 394 strankam. Zabav je bilo prijavljenih 668. Nadalje je bilo v ljubljanskem policijskem rajonu v lanskem letu 431 društvenih zborovanj, 55 ljudskih shodov in 40 predavanj. V Ljubljani je bilo lani ustanovljenih 56 društev.

* Defraudiral milijon lir. Vsled privatnega obvestila iz Milana od bivšega beograjskega trgovca Kolenc je orožniška postaja v slavonski Oranovici pričela s izsledovanjem defraudanta, ki je tržaški trgovski banki pred dvema letoma poveril en milijon lir ter potem pobegnil v Jugoslavijo. Orožnikom se je posredilo zaslediti defraudanta v osebi Atilja Leonardija, uradnika omenjene banke. Leonardij je bil aretiran in izročen sodišču.

* Železniška nesreča. Enajstletna Lojka Urbas, kateri je — kakor smo včeraj poročali — osební vlak pri Rakeku odtrgal obe nogi in levo roko, je v ljubljanski javni bolnici umrla na operacijski mizi. Bila je ves čas nezavestna.

* Male nezgode. Tesarju Antonu Klanjšeku pri trvdki Weissbacher v Ljubljani je padel na nogo hloď in mu je zlomil — Josipu Fabjančiču, ključavničarskemu vajencu v Ljubljani, je odletel košček železa s tako silo v oko, da mu je isto močno poškodoval.

Neprevidnost ali zločin

Tragičen dogodek se je v petek zvečer izvršil v gostilni Domicil na Rakeku. V gostilni je sedela večja družba, med katero se je nahajal carski uradnik Povele. Družba se je živahno zabavala. V sobo je vstopil carski uradnik Slavko Arko s svojim peom. Njegov kolega Povele prične iz nepojasnjenih vzrokov Arka dražiti s psm, se mu posmehovati in ga na vse načine izživati. Ves jezen stopi Arko proti mizi, kjer je sedel Povele, da ga zavrne. V tem trenutku skoči Povele pokonci, bliskovito potegne iz žepa revolver, nastavi proti

Arku in sproži. Z glasnim krikom padla Arko na tla. Kroglja mu je prodrla levo stran prs in šla tik srca skozi pljuča. Družba se je polastila velika panika. Pozvali so orožnike in zdravniško pomoč; težko ranjenega Arka so še tokom noči prepeljali v ljubljansko bolnico.

Povele so aretirali ter ga odpeljali na sodišče v Cerknico. Povele se zagovarja, da je hotel Arka le ustrašiti in da ne vé, kako se je revolver sprožil. Med obema uradnikoma je sicer vladalo precej napeto razmerje, ker je bil Arko odločen narodnjak in naprednjak, vendar do odkritih konfliktov ni prišlo nikdar.

Slavko Arko, ki uživa daleč na okrog simpatije narodnih krogov, je sicer zelo težko ranjen, vendar bo po zdravniškem prepričanju rano prebolel. Operacija še ni izvršena, kroglja je obšla v hrbtu. Arko je sin znanega postojanskega narodnjaka gosp. Arka, ki so ga nedavno Italijani izgnali in odpravili v Jugoslavijo.

Odgovorni urednik Pr. Brozovič
Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra»,
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani

Vremensko poročilo

Ljubljana, 13. januarja 1923.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	759.9	1.4	jug. vzh.	sneg oblačno	12.3
Ljubljana	14.	762.2	2.7	brezvetra	—	—
Ljubljana	21.	765.0	1.7	sev. vzh.	—	—
Zagreb	7.	759.3	1.0	vzhod	sneg	25.0
Beograd	7.	756.3	4.0	—	del jasno	—
Budaj	7.	761.0	1.0	sev. zapad	dež	2.0
Praga	7.	763.4	0.0	—	več obl.	—
Inomost	7.	763.2	-2.0	brezvetra	oblačno	1.0

V Ljubljani barometer višji, temper. stanovitna, Sonce vzhaja ob 7.41, zahaja ob 16.37

Vlažno, neprijetno deževno vreme, ki traja z neznatnimi presledki že poine štiri tedne, se je nadaljevalo tudi v preteklem tednu. Postalo pa je nekoliko hladnejše: prav na rahlo je popihavala burja, tako da je bilo vsak dan pričakovati, kdaj se pokaže sneg. Temperatura se je držala ves teden le malo stopinj nad ničlo. A šele med četrtkom in petkom se je toliko znižala, da je dež prešel v sneg.

Vremenska situacija v Evropi je bila ves ta teden zelo enolična. Na jugozapadu se je držal visok tlak, druga anticiklona je ležala na vzhodu nad Rusijo. Nad Italijo in sosednimi morji se je tudi ves ta teden držal relativno nizek tlak, ki je povzročil pri nas slabotne vzhodne vetrove.

Na severozapadu okrog Severnega morja se ves čas nahaja obširna depresija, ki je imela preko naših krajev rahlo zvezo z minimom nad Sredozemskim morjem. Taka situacija prinaša običajno prav slabo vreme in tako je bilo tudi to pot. Slabo vreme so imeli tudi v srednji in severni Evropi, le s tem razlikom, da so imeli tamkaj pod vplivom severne depresije toplejše zapadne in južozapadne vetrove. Proti koncu tedna pa se je severna depresija odpravila na pot proti vzhodu; ko se je nahajala na tem potovanju nad južno Skandinavijo, je povzročila pri nas znatnejše padavine, hkrati pa tudi močnejšo ohladiitev. Okrog in okrog Alp je začelo snežiti.

BERSON

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE

ceneje in trajnije so kakor usneno!
Najbolje varstvo proti viagi i mrazu!

Proda se lepo posestvo

1 uro od Ljubljane, hiša, dve gospodarski poslopji, sadni vrt, 9 parcel njiv in 9 lepo zaraščenih parcel gozda.

Cena skupno Din 450.000.—. Pismene ponudbe do 24. januarja pod «Resen kupec 450» na Aloma Company, anončna družba, Ljubljana.

Cie. Gle. Transatlantique
Francoska linija

Havre-New York

Najkrajša linija, samo 6 dni čez morje.

Glavno zastopstvo:
Slavonska banka, d. d. v Zagrebu.
Vozno listko in tozredna poljsala daje zastopnik Jvan Kraker
Ljubljana, Kolodvorska ulica 41.

Ljutomerška vina
Ietnik 1921. in 1922.

po zelo ugodnih cenah ima v zalogi

Lovro Petovar, Ivanjkovci
lastnik vinogradov v Jeruzalemu.

R. RANZINGER
Ljubljana špedicijska pisarna Jesenice

Podjetje za prevažanje blag. južne železnice. Brzovozni in tovorni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zacinjanje. Podjetje za prevažanje pohišta. Skladnice s posebnimi zaprtimi kabinami za polistvo.

Brzojavi: Ranzinger. Interurban telefon 60.

Mali oglasi

stanje do 20 besedi. Ogl. 2. — vsakih nedeljah 6 besedi 1 Ogl. — Trgovski oglasi, doplačilo, se
premišljeno do 20 besedi 6 Ogl., vsakih nedeljah 6 besedi 9 Ogl. — Plača se vsaki (Ljubljana) tudi v
zmenkah. Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priloženo znanosti se odgovor.

Službe

Zidarski polir 192
ra. Ljubljano, se išče. Samo-
stojen, energičen. Ponudbe na
upravo »Jutra« pod »Zidarski
polir«.

Blagajničarka,
starejša moč, vestna in prid-
na, »e sprejme takoj za ho-
telsko restavracijo. Naslov v
upravi »Jutra«. 186

Službo potnika 183
išče dosedaj pomožni učitelj
v Prekmurju. Cenjene ponud-
be na upravo »Jutra« pod
»Učitelj«.

Kot pisar 156
želi vstopiti v službo mla-
denič v trgovino, tovarno ali
kako drugo enako podjetje.
Naslov pove uprava »Jutra«.

Blagajničarka 160
prodajalka, stanujoča v Ljub-
ljani, perfektna, samostojna
moč, dobra računarka, se
sprejme takoj ali pozneje.
Predstaviti se je pri F. Oduhu,
Prešernova ulica 1.

Čevljarški vajenec,
ki se je že nekoliko časa učil
tega obrta, s brano in sta-
novanem, se takoj sprejme
pri Francu Siferju, čevljar-
skemu mojstru v Škofji Loki.
145

Pošteno služkinjo
iščem, ki zna tudi kuhati,
za Bled. Predstaviti: Sli-
škova ul. 13/1, dežno. 137

Trgovski pomočnik,
mlajši, ki je tudi nemščine
zmožen ter spekerijske in ma-
nufakturne stroke, se sprejme
v trgovini F. Renier, Pod-
cetrtek. Taki z deželo imajo
prednost. 138

Uradnica
z večletno sodno prakso želi
vstopiti v kakšno podjetje.
Kraj postranske stvar. Cenj.
ponudbe pod »Vstajnja« na
upravo »Jutra«. 140

Trgovsko moč,
žensko ali moško, ki ima
veščje za samostojno, prometno
kraj na deželi. Plača po do-
govoru. — Naslov v upravi
»Jutra«. 135

Kontoristinja, 103
zmožna knjigovodstva, dopi-
sovanja, strojepljiva i. d. pi-
sarskega dela, t. j. samo-
stojna moč, se sprejme. Na-
stop takoj ali s 1. februarjem.
Plača po dogovoru. Stano-
vanje in hrana v hiši. Re-
fektira se le na boljše moč.
Ponudbe je vposlati na upravo
»Jutra« pod »Kolonizale«.

Trgovski pomočnik
se išče za takojšnji vstop.
Ponudbe na Franjo Drobnič,
trgovca z mešanim blagom.
Lesko. Hrana, stanovanje in
perilo v hiši. 94

Uradnice in uradnice
sprejme proti dobri plači večje
podjetje. Ponudbe na upravo
»Jutra« pod »Uradniki«. 58

Pomočnika 196
in učenca sprejme takoj stari-
šnik in polihistveni mizar

Ivan Mlinar, Motnik pri
Kamniku.

Kupim

Oglje, 172
bukovo, kupim 20 vagonov,
samo v Sloveniji. Ponudbe s
ceno franko vagon na upravo
»Jutra« pod »Oglje«.

Lesno stružnico 169
novo ali staro, še v dobrem
stanju kupim. Ponudbe na
pošto ležeče St. Jernej, Dol.

Vreče,
rahljene, dobro ohranjene,
kupi Jos. Bahovec, Ljubljana,
Sr. Jaka na trg 7. 5

Valvasorjevo 12
»Ehre des Herzogtums Krain«
(Krajčev) iz nje se kupi.
Ponudbe na upravo »Jutra«.

Prodaja

Po ceni se prodaja
njiva velika 3 jobe, ležeča
na deželi na cesti Ljubljana-
Smartno, oddaljena 400 m
zgoraj poljske šole. Poizve
se pri Miki Stefanovič, Go-
rupova ulica 3/II. 138

Prodaja hotel
s celim inventarjem, blevi,
na zelo prometnem kraju
med Siskom in Slavonkim
Brodem. Naslov pove uprava
»Jutra«. 149

Zaga in mlin na turbine in
parni, lesni kraj;
posvetna, velika in mala
v osolici Maribora;
hiša stanovanjska in trgo-
vska v Mariboru in na de-
želi, promet, prodaja pisarni-
Zagorci, Maribor, Barvar-
ska ulica 3. 187

Napredaj 166
je kakih 100 m² blodov (kr-
lev), borovega in hrastovega
lesa, da se tudi žagati v po-
ljudni debelini, na željo so
postavi tudi na kolodvor. —
Poizve se: Zg. Šiška 7.

Prodaja se: 84
tovarni avto v dobrem stanju
2 in pol ton. benzina motor
10 PS, več železnih sodov,
preča za strešno zarezno opeko
ter za zidno opeko, dvigalo
za opeko, kompletno s po-
ževim kolom, stroji za proso-
kašo, snajilni stroj (Gries-
putzmashine), krtačni stroj
za mlin (Bürstenmaschine)
Naslov pri upravi »Jutra«.

Prodaja hiše z vrtom
tik postaje na Črnučah. Več
se poizve pri Viktoru Praš-
nikarju, Sp. Koseze, p. La-
koviča. 165

Nepremičnosti

Dvodrumska hiša
enonadstropna, moderna, ob-
stoječa iz treh sob in kuhinje.
Po kupu prosta. Velik vrt.
Cena 130 tisoč dinarjev. Uče-
ni, Maribor, Principova
ulica št. 8. 190

Trgovci, industriji in
posesniki, pozor!
Prodaja se po posebno ugodni
ceni večja množica gozda,
en uro oddaljena od že-
lezniške postaje Sv. Lovren-
na Dravskem polju Gozd

meri približno 40 oralo ter
obs. o. iz približno 10 oralo
miadolesca, druge pasosmeke,
bori, hrastje, bukovje, ki je
za rabo za jame, zidanje in
za drva. Ogleda se lahko pri
logarju Antonu Rincu v Do-
klecib. Za ceno se vrača
pri gosp. Ago Hau tmanu v
Križovcih pri Ljutomeru.
Slovenija. 139

Lokali

Pekačija 168
se odda v našem, pod pogojem
da se plača najemuina za
dve do tri leta naprej. Naslov
se izve v upravi »Jutra«.

Skladišče 167
v izmeri 80 do 120 m², če
mogoče s hlevom, se išče v
najem, event. se vzame v za-
kup dvorišče, kjer bi se
moglo sezidati skladišče. Kupi
se tudi za skladiščno stavbo
primerna parcela. Ponudbe
pod »Zračno skladišče na
Aloma Company, Ljubljana,
Kongresni trg 3.

Samostojna

Premog za celo leto
dobi ona stranka, ki odda
mla »oporočenemu paru sobo
v našem. Ponudbe je poslati
na upravo »Jutra« po šifro
»Premog 400«. 171

Kot sestanovalec
s brano, se sprejme gospod k
visokošolcu. Naslov pove upr.
»Jutra«. 170

Dopisništvo

Mlinar
v najlepših letih, z lastnim
poslovom, želi zabavnega do-
pisovanja z brskimi dekleti.
Naslov: »Mlinar pod klanecem«
na upravo »Jutra«.

Začetnika, 188
lesna trgovca, družalnika,
mlada, želita raznih dopi-
sovanj, izključno v svrhu že-
nitve, z gospodinjstvom, pri-
teljstvom enakih idej. Naslov:
Eor & Jesn, postao ležeče
Kropa.

Razno

Košnja 194
za dobo pet let v bližini
Šmarne gore. se da v našem.
Sena se kositi okroglo 400
kilogramov. Ponudbe na upr.
»Jutra« pod »Šmarna gora 140«.

200.000 do 250.000 K.
posojila se išče na posveto
vredno 800.000 K v industri-
skem kraju proti intabulaciji
na prvo me to in 16%, obrest-
mi. Za čas 6 do 12 mesecev. Po-
nudbe pod »Gotovina takoj«
na upravo »Jutra«. 197

Na dobro hrano
se sprejme nekaj bolj-ih go-
spodov. Naslov pove uprava
»Jutra«. 141

Družabnika 157
s kapitalom Din 250.000—,
ki pa ni potrebno da je stro-
kovnjak, sprejme dobro vpe-
ljano strojno mizarstvo, ozi-
roma se prodaja hiša s popol-
noma urejenim mizarstvom,
stroji itd. ali brez istih. Na-
slov v upravi »Jutra«.

Kontrolnike za uvoznike, kontrolnike za izvoznike, kontrolnike za polog dinara, obveze

za uvoznike (obrazec po členu 11.) in
za izvoznike (obrazec po členu 16.),

ki jih predpisuje nova naredba o izdajanju deviz

v predpisani obliki ima v zalogi

Delniška fiskarna, d. d. v Ljubljani.

Izjava.

Naznanjam, da moj sin Stanislav
Praznik ni opravičen za firmo Ceci-
lija Praznik, Kokarje, sklepati kupčije,
tudi nisem plačnik istih.

Kokarje, 12. januarja 1923.

Cecilija Praznik.

Samostojna gospodinja

srednje starosti, prvotna kuharica, išče
mesta v boljši restavraciji, kakem zavodu
ali pri kakem dobrotničnem gosp. du.
Ponudbe pod »Inteligentna« na Aloma
Company, Ljubljana, Kongresni trg
št. 3. 69

Najstarejša slovenska

pleskarica in čaraka delavnica
Ivan Bricej, Dunajska cesta 16
se priporoča. Izvršitev točnega, cenovno zmerne.

Križovska opekarna,
elektrarna, valjni mlin in žaga.
Križovci pri Ljutomeru

ima v zalogi velike množice vsakovrstne
opeke po dnevni ceni. Stavbeniki in podje-
tniki imajo znižane cene po dogovoru.
Zahtevajte ponudbe. 8

71 Sprejme se
prvovrstna moč
nadstrojnika
v večji pivovarni.

Samo prima referen. — Po udbo pod
»STROJNIK 1500« na upravnishvo lista.

30 vagonov
bukovih drv,

lepih, napolsuhih se takoj prodaja
franko vagon Gorenjsko. Ponudbe
poslati na upravo »Jutra« pod
št. 522. 70

Agilen, simpatičen
mlad trgovec,

želi prevzeti spekerijsko ali mešano trgovino
v večjem trgu ali mestu. Ne postite trgovino
provanst vsled Vase starosti. Dajte priliko
mladini. Ponudbe na upravo »Jutra« pod
»Sameo«. 56

Prodaja se:

6 komadov rabljenih strojev za izdelovanje beton-
skih zidakov s pri-
slušnimi deli;

3 komade rabljenih strojev za izdelovanje betonskih
strešnikov s pripadajo-
čimi deli;

kompletna nova naprava za sortiranje gramoza in
peska, obstoječa iz dro-
bilca za kamnje;

valjarja za pesek, bobna za sortiranje
in dvigala s peharčki;
tovarni avto „Büsnig“ z gumijevimi obroči in priklop-
nim vozom.

Ponudbe na »Hitroizid«, Maribor, Vetrinjska ul. 30. 34

Iščemo knjigovodje

za tekstilno tovarno, d. d. v obmestju Ljubljane. Re-
fektiramo na gospode umirjenega značaja, popolnoma večje slovenskega
ali hrvatskega in nemškega jezika v govoru in pismu. V poštev
pridejo le resni in zmožni večaki. Samski ali poročeni reflektantje
brez otrok morejo dobiti stanovanje (2 prostora) eventualno v tovarni.

Ponudbe pod »Tekstilna tovarna« z zahtevo plače na Aloma
Company, Ljubljana, Kongresni trg 3. 79

MARION fotokemične tovarne

d. d. o. o. z.
v Št. Vidu nad Ljubljano, 63

je oddala zastopstvo in izključno samo-
prodajo svojih izdelkov (karbon-indigo
in heliografični papir) za vso Kranjsko
g. Francetu Janša, v Ljubljani.

Zaloga: Trubarjeva ul. 2. Pisarna: Gledališka ul. 2

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 46
Telefon št. 373 mestni tesarski mojster Telefon št. 373

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrejša za
palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla,
stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Pozor! Altesse št. 3 Pozor!

cena Din 28.50

pri Iv. Bonaču, Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 5.

Umrl nam je danes ob 10. uri dopoldne naš dobri oče,
stari oče, brat, gospod

Franc Čertalič

po kratki mučni bolezni, previden s sv. zakramenti.
Pogreb dragega pokojnika se vrši v ponedeljek dne 15. t. m.
ob 4. uri popoldne iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu,
v Ljubljani, dne 13. januarja 1923.

Žalujoči ostali.

V globoki žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da je naša
Ljubljana hči, sestra in svakinja, gospodična

Ljudmila Milost

učiteljica na zasebni slovenski šoli v Trstu

danes 13. januarja 1923. ob 7. uri zjutraj, po dolgi in mukepolni bolezni, previdena s to-
lažili sv. vere mirno preminula.

Pogreb drage pokojnice se vrši v nedeljo 14. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše ža-
losti, Gosposveška cesta št. 13, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 13. januarja 1923.

Marija Milost, mati. — Janko Milost, bančni uradnik; Mirko Milost, asistent juž. železnice,
brata. — Lidija Milost, roj. Pauln, svakinja.

Brez posebne obvestila.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Politični odmevi.

Razkosanje Primorja

Trst, 12. Jan.

«Jutro» je sporočilo svojim čitateljem najnovejši ukrep rimske vlade o upravnem razdelitvi Julijske Krajine, oziroma o njenem razkosanju. Ali da bo stvar razumljivejša, naj ponovim glavne točke tega ukrepa.

Julijska Krajina se je razdelila na tri strani, na tri pokrajine:

1. **enotno furlansko pokrajino** z glavnim mestom Vidmom, ki jo tvori dosedanja videmska pokrajina (provincia d'Udine) s priključenim večjim delom dosedanje Goriške, tako da pripadajo tej pokrajini naslednji goriški sodni okraji: Bovec, Kobarid, Cerkno, Idrija, Tolmin, Gorica, Ajdovščina, Vipava, Komen (izvzemši občine Mavhinje, Slivno, Sempolaj in Nabrežina), Krmin, Gradišče in Cerinjan, ter Trbiž. Trbiški sodni okraj, t. j. Kanalska dolina na Koroškem, je priključen okrožju «circondario», kar pomenja nekako isto, kar naše okrajno glavarstvo) Tolmezzo in je tako skoraj popolnoma ločen od Goriške, dasiravno pripada isti pokrajini (provincia);

2. **tržaško pokrajino** z glavnim mestom Trstom, kateri pripadajo mesto Trst z dosedanjim svojo okolico, sodni okraji Postojna, Senožeče, Sežana, občine Mavhinje, Slivno, Sempolaj in Nabrežina iz komenskega sodnega okraja, tržaški (Monfalcone) sodni okraj, mesto Gratež in otok Morosini in končno občina Milje iz koprškega okraja;

3. **istrsko pokrajino** z glavnim mestom Pulo, ki obsega vsa dosedanja istrska dežela brez miljske občine in ji je priključen še sodni okraj Ilirska Bistrica.

Glavni smoter tega razkosanja je rimska vlada povedala čisto jasno ob razglasitvi svojega ukrepa: gre za čim hitrejšo asimilacijo jugoslovenskega življa, ki naj bi po tej razdelitvi ostal v vseh treh pokrajinah v znatni manjšini napram italijanskemu. Dosegli so se z razdelitvijo takle uspehi:

V enotni furlanski pokrajini stoji napram približno 950 tisočim Italijanov okoli 180 tisoč Slovencev, pri čemur pa so vsi ti 40 tisoč tudi že beneški Slovenci, ki pa za narodno stvar vsled svoje skoraj popolne narodne brezčutnosti pomenjajo takorekoč popolno izgubo. Nemcev in tuincev je tu okoli 8 tisoč.

V tržaški pokrajini je razmerje za izpoznanje boljše. Tu je okoli 260 tisoč Italijanov napram približno 75 tisočim Slovencev.

V istrski pokrajini je vsaj navidezno razmerje med obema narodnostima najugodnejše, ker ta pokrajina šteje okoli 188 tisoč Italijanov, 192 tisoč Jugoslovencev (61 tisoč Slovencev in 131 tisoč Hrvatov) in kakih 8 tisoč Nemcev in tuincev. Vlada je tu vsekakor računala z istrskimi razmerami, češ, da je jugoslovenski življenjski zlasti pa hrvaški, itak že toliko asimilirani, da njegova številna premoča ne bo delala ovir popolni asimilaciji. To se je tudi vedno ponavljalo v vseh onih mnogostevnih razpravah, ki so krožile po tržaškem časopisju pred vladno odločitvijo, in zato se je tudi brez strahu priključil Istri popolnoma slovenski bistriški sodni okraj, ki bo odslej imel svoje pokrajinsko glavno mesto v Puli, kamor se bodo Bistričani vozili lahko po dveh potih: preko tržaške pokrajine, t. j. preko St. Petra, Divače in Hrpelje skozi vso Istro, ali pa z železnico v tujo državo, Reko, in potem s parnikom do Pule. Za Postojnčane bo zveza s pokrajinskimi glavnim mestom Trstom gotovo udobnejša, kot pa doslej, ko so se vozili z avtomobilom v Gorico ali pa vsaj do Ajdovščine, Idričani pa se bodo odslej dvakrat ali trikrat presedali, ko bodo potovali v pokrajinsko glavno mesto Videm: iz Idrije do Sv. Lucije z avtomobilom, potem z železnico do goriškega severnega kolodvora, s tramvajem skozi mesto na južni kolodvor in potem zopet z železnico

do Vidma. Kdor bo imel v glavnem mestu le količjak važen opravke, bo zamudil zanj tri dni: enega za opravke, dva pa za vožnjo. Enako tudi Bistričani.

Vprašali boste, kako je sprejelo ta vladni ukrep prebivalstvo na Primorskem?

V Trstu so Italijani gotovo zelo zadovoljni z njim in enako tudi v Istri, ako se izvzame mesto Poreč, ki s premostitvijo pokrajinske uprave v Pulo izgubi vse, kar ga je doslej še držalo pokoncu. V Puli, kjer je z obustavitvijo dela v arzenalu zastalo vse življenje, so seveda vladni ukrep pozdravili z največjim navdušenjem. V Gorici, ki se je z zobmi in nohtmi upirala priključitvi k Vidmu, je bilo ogorčenje nepopisno, ali utihnilo je vse, ko je prispela Mussolinijeva brzojavka, ki je zahtevala absolutno pokorščino. V Vidmu je vse prekipelo od radosti.

A naš narod? — Mislim, da najtočnejše izrazim onko, kar čuti ob tej priliki jugoslovenski narod na Primorskem, če na vedom, kar piše na uvodnem mestu večrajšja «Goriška Straža», ki pravi: «Če misli fašistovski ministrski predsednik, da se bodo dati primorski Slovenci kakor nekaki analfabeti raznaroditi, mu moramo odločno in brez ovinkov odgovoriti: *gospod Mussolini, ne!* Slovenci smo narod malih kmetov in delavcev, ki mu vsi navali avstrijskega absolutizma niso zlomili tlinika. Slovenci se čutimo čili, žilavi, polni notranjih sil, ki bruhajo na dan. Naš narod je polnovreden, je dozorel, poln življenja in ne bo povesil oči pred italijanskim. Kdor nas stavi pod njega, ta je zasramovalec našega ljudstva, kdor nas ima za manjvredne, tega odrinemo od sebe. *Ne zapravljajte energij!* Kdor nas hoče potujčiti, tega proglasimo za nasprotnika našega rodu, za oskrnjevalca grobov naših mater in kosti naših očetov, temu napovemo boj! Kajti našo čast smo vajeni braniti odločno, neupogljivo, zvesto do konca. Če kdo položi sekuro na naš duševni obstoj, se žrtvam ne umikamo. Majhni smo, a je ni sila in ni oblasti, ki bi nas upognila, da bi prodali svojo dušo... Naš slovenski značaj je le v naše, popolnoma naši oblasti. Vzeti nam ga ne more nihče. Mi sami smo nad seboj gospodarji in nihče drugi! Državno misel smo si osvojili in si jo bomo čedalje bolj, toda vsa posvetna sila, ki jo imate, vsa zvijača in vse vabe ne bodo nikdar zrušile slovenske duše našega ljudstva!»

Tržaška «Edinost» pa je v uvodniku «Naša prisega» zapisala besede: «Letos se je proslavila zgodovinska obletnica aneksije z napovedjo naše narodne smrti! Protestiramo svečano, ker Italija nima nikake pravice do naše nacionalne individualnosti. Nobena mednarodna pogodba ne pooblašča države, da bi smela uničevati dušo in telo anektiranih narodov! In zato bo naš odpor upravičen in vsako letna aneksija bo tudi obletnica naše prisige, da *naše narodnosti ne damo nikomur in pod nobenim pogojem!*»

Jasno, odločno, neupogljivo!

A. Ekar.

Litavski puč

Čisto nepričakovano, kakor da ni že dovolj drugih zmed in problemov v političnem svetu evropskem, je planila vest o puču v Njemenskem ozemlju. Poročilo imenuje Litavce, ni čuda, da so marsikje mislili, da gre za revolucijo, za nasilen preobrat v Litvi. Kdo pa se spominja, da imamo ob spodnjem Njemenu še vedno ozemlje, ki je danes brez gospodarja, ki še ne pripada nobeni državi, marveč se nahaja še vedno pod gospodarstvom mednarodne komisije in je zasedeno z antantnimi okupacijskimi četami.

In za to Njemensko ozemlje gre pri litovskem puču, o katerem govori najnovejšo poročilo. Pred vojno je bilo del

pruske province Vzhodna Prusija, v vsakem mirovnem sklepu pa so ga morali Nemci odstopiti antanti, in sicer definitivno. Kaj naj se nadalje zgodi z navedenim ozemljem, o tem mirovna pogodba ničesar ne govori. Antanta tudi doslej še ni ničesar odločila o njem; upravlja ga, oziroma upravo nadzoruje še danes antantna okupacijska komisija z malim kontingentom čet.

Pomen njemenskega ozemlja bomo razumeli, ako si ogledamo, kje leži ta pozabljeni kos sveta božjega. Njemensko ozemlje, nemško dsa Memelgebiet, leži na desnem bregu dolnjega Njemena in pa ob morski obali ali z drugimi besedami med dolinim Njemenom in bivšo rusko-nemško mejo. Vsa ta deželica je zelo majhna, meri le 2700 kvadratnih kilometrov in šteje 140.000 prebivalcev. Kljub temu pa je njega posest silno važna. Reka Njemen je namreč važna plovna voda, zlasti za transport lesa in tudi drugega blaga iz zaledja na morje. Država, ki ima v posesti srednji in gorenji tek te reke, teži v vsakem slučaju za tem, da dobi v svoje roke tudi ustje reke ali pa vsaj en breg reke. Nemčija pa se je nahajala v posesti obeh bregov, torej vsega ustja, kar za Rusijo, ki je gospodovala nad zaledjem, ni bilo ugodno. Zato je imela carska Rusija med svojimi vojnimi cilji tudi osvojitve tega ozemlja, torej vsaj desnega brega reke, ki je tvoril skrajni, največverjši konec vzhodnopruske province.

Antanta je v skladu s temi gospodarsko-političnimi težnjami vzela Nemčiji njemensko ozemlje ni ga pa še izročila nikomur. Glavni del Njemenskega potočja pripada po razsulu Rusije republik Litvi, ki je na vsej severni strani sosed Njemencev. Litva je tudi glavni aspirant na Njemensko ozemlje, kajti ta država nima skoro nič morske obale, kajti domala vsa litavska obala pripada latviški republik; danes nima Litva niti najprimnitivnejšega moreškega pristanišča. S po-

sestjo njemenskega ozemlja bi dobila šele pokten dohod do morja in o tem tudi mesto in morako luko Memel, ki je največje mesto v spornem ozemlju.

Tudi po narodnosti prebivalcev bi imela Litva dovolj pravice do njemenskega ozemlja, daš je z narodnostnimi razmerami tudi tu velik križ. Tu bivajo Nemci in Litavci. Katerih je več, je težko dognati. Po statistiki je 71.810 Litavcev in 66.719 Nemcev. Toda ta statistika je približno toliko vredna kot je bila n. pr. avstrijska na Koroškem. Litavci so podlegali germanizaciji; tudi med njimi je polno nemškutarjev. V splošnem je položaj tak, da prevladujejo Nemci povsod po mestih, po graščinah in ob morju — mesto Memel in okolica n. pr. je nemški narodni otok nad 90 odstot. Nemci —, na kmetih pa Litavci. Pa tudi tu je razlika med litavščino kot materinskim jezikom in litavščino kot politično orientacijo; koliko Litavcev je za priključek k Litvi, se ne da reči.

In naposled, da preidemo k aktualnemu delu — med prebivalci obstojata dve struji. Ena je za to, da ostane njemensko ozemlje tudi za naprej, to se pravi, za stalno kot samostalna država, v slični ali še večji meri kakor je mesto Gdansk z okolico; tej orientaciji pripadajo seveda Nemci in nemškutarji. Druga struja pa je za priključek k Litvi; to so Velikolitavci in ti so očitno povzročitelji najnovejšega puča, ki je nasilno izpremenil upravo in njene predstavitelje. Kaj hočejo s tem prevratom, tega iz dosedanjih poročil ni mogoče povzeti; nedvomno pa jim gre za to, da vplivajo na nadaljno usodo dežele v zmišlu litavskih želja. Zelo je tudi verjetno, da sodelujejo z domačini pomagati iz Litve same.

Da bo želela antanta spraviti stvar v red po svoji znani navadi, je pričakovati. Da pa se je stvar sprožila ravno v sedanjem trenutku, je gotovo značilno.

Iz življenja in sveta

Ruski carski zaklad

Sovjetska vlada je, kakor smo že poročali, sklenila prodati dragocene kronске zaklade bivše carske dinastije. Francoski strokovnjaki cenijo njihovo vrednost na vrtoglavo svoto 7 milijard francoskih frankov, ali v našem denarju okoli 49 milijard dinarjev. Toda ta ogromna svota, ki jo bo sovjetska vlada zelo težko spravila skupaj, predstavlja samo dejansko vrednost carskih draguljev, ne oziroma se na njihovo zgodovinsko vrednost in redkost, vsled katerih so posamezni kosi za ljubitelje dragocenosti naravnost neprecenljivi. Diamanti, kakor «Orlov», «Sah» in «Sancy» imajo večstoletno bogato zgodovino za seboj in se na teh tudi v žarečem ognju krasno bleščečih kamnih popolnoma nič ne opazi, koliko krvi je že preteklo radi njih in koliko zla so prinesli človeštvu. Celu v dobi sedanjega sovjetskega gospodarstva, so carski zakladi učinkovali usodepolno. Prva komisija, ki je bila ustanovljena za stražo kronskih dragocenosti, je zgrešila svoj namen in je opravljala svoj posel po komunističnih načelih velikopoteznega prilasčevanja. V sled ogromnih pomevreb je bila vlada prisiljena, da je sestavila preiskovalni odsek, ki je spoznal 21 članov komisije krivim in jih je obsodil na smrt. Vseh 21 je bilo ustrelenih in sestavljena nova komisija s silno strogimi kontrolnimi predpisi. V komisiji se nahajajo vseučilski profesorji, člani vlade in druge osebe, katerih značaj in družabni stalež jamčita za njihovo poštenost, tako da je pričakovati, da noben predmet ne bo več izginil v privatnem žepu. Ameriško časopisje se v zadnjem času zelo mnogo bavi z ruskim kronskim zakladom. Po načrtu sovjetske vlade se večji del dragocenosti prepelje v Ameriko, ker so tamka najbolj premožni kupci. Tako je mogoče, da bo diadem carice Katarine Velike, ki je krasla glavo nordijske Semiramis, kmalu dičil čelo kake ameriške

milijarderke. Dame iz Morganove, Rockefellerjeve in Lamontove rodbine bodo tekmovala za s krvjo omadeževano zapuščino Romanovih in diamant «Orlov», ki ga je carjev morilec Grigorij Orlov podaril svoji ljubici, ko kmalu razburjal kot okrasek kake newyorške bogatašnje tamonjho družbo.

Kaj kdo počne v zaljubljenosti?

Vsak po svoje, a prav za prav vsi isto. Kadar se zaljubi Francoz, nima nikjer miru. Pozablja ves ostali svet, upropasti sebe in svoje imetje; vsakega nasprotnika pozove na dvoboj. Ako ne gre drugače, tudi s svojo devojko skrivoma pobegne v svet in se ji potem včasih izneveri, da si poišče drugo, ki ga ne mara.

Anglež je tudi v zaljubljenosti praktičen. Molči, če treba, deset let in čaka potrpežljivo, da se njegova miljenka poroči in postane vdova. Šele potem zaprosi za njeno roko. Ako dobi zadovoljiv odgovor, potem se takoj poroči in krene po poroki na potovanje, ker mu je nerodno in tudi predolgočasno, da bi vedno čepel z ženo doma.

Holandec prispeže svoji oboževanki večno zvestobo. Nato odpotuje v Indijo, da si pridobi premoženja. Ko se vrne bogat in srečen v domovino, je njegovo prvo vprašanje, ali je njegova ljubica še živa. Potem se poroči in je srečen z njo. Ali pa tudi ne.

Vročekrvi Španec poseda cele noči pod okni svoje drage in svira v zaljubljenosti neprestano na kitaro. Najbolj srečen je, ako ga končno kak nesrečen tekmeč pretepe pod njenim oknom. Ljubosumen je kot tiger, a da se voditi za nos, ako je njegova miljenka gluha za druge.

Prus se zaljubi iskreno in resno. Toda čim opazi, da je ona brezbržna napram njemu, se vda pijači, se zaliva s pivom in pozablja na ljubezen.

Madžar ljubi vroče, vendar na ne prava nikdar, da je zaljubljen. Svojo devojko tudi ugrabi in se tajno s njo poroči, pozneje pa dela v zakonu tudi javne skandale, ker je ljubosumen in hkratu nezvest.

Italijan dela stihle svoji dulčineji. Prepoveda ji ljubavne pesmi in dela dolge serenade. Čim pa zve, da ga ima deklica rada — se zaljubi v drugo.

Ruski Kozak za ljubezen svoje devojke pusti celo žganje in narodno vodko. Ako pa se mu ona izneveri in se vda drugemu, tedaj se maščuje in zapali hišo njej ali pa njenemu novemu ljubčku.

Tatar prižene žest krav in tri kamela pred hišo svoje ljubice. Nato vstopi v hišo in skuša napraviti kupčijo. Ako se mu Ruski Kozak za ljubezen svoje devojke pa vzame s seboj.

Japonec svojo ženko snubi, ko je še otroška, in jo kasneje smatra le za gospodinjko; ljubi pa — druge.

Mohamedan je že dandanes podoben srednjeveškemu trubadurju, dokler snubi, a je tiran, ko postane zakonski mož. A Slovenec? Kaj počne v svoji zaljubljenosti? Prav vse tisto, kar počno vsi drugi narodi. Ljubezen je bolezen — sreča in pekel — zakon pa kletka, v katero silijo samci, a iz katere bi rad ušel marsikdo, da bi se vrnil znova. Povsod enako!

× **Silvestrova šala.** Avstrijska krona je že zgubila svojo ulogo kot vinjeta za steklenice, kot plačilni listek itd., kar tudi ni nič čudno, ker je padla pač že pregluboko. Zato je prišla sedaj na vrsto druga valuta, ki se tudi že bori s smrtjo. V Parizu se je na Silvestrovo v enem prvih zabavišč pojavila neka dama, ki je nosila kostum iz samih bankovcev po tisoč nemških mark. Kostum ni bil eleganten niti lep, toda ideja je ugajala in je bila dama sprejeta z viharim ploskanjem.

× **Stare kmetije.** Francoska vlada namerava rodbinam, ki že več kakor sto let obdelujejo isto zemljo, priznati denarne nagrade. Ko je po prefekturah pozvedovala, kdo naj bi se nagradil, so se pokazali prav značilni izgledi, koliko časa se že obdeluje kos sveta v eni in isti rodbini. Pod Pirenejami je nedaleč mesta Pau majhen kraj po imenu Asson, kjer rodbina Larruhut obdeluje svojo kmetijo že več kakor 800 let. To potrjuje neki stari akt, v katerem so razpravljali spor za pravico pota med tedaj živim posestnikom Larruhut in njegovim sosedom Sazle. Tudi ta rodbina še danes živi v Assonu.

× **Ženska in poklici v Ameriki.** Najnovejši letnik publikacije «Ženska v letu 1923.» («Women of 1923», izgovoriti: uvinin), ki je pravkar izšla v New Yorku, kaže, kako se je ženska polagoma polastila skoro vseh poklicev. Najdeš jo v vseh mogočih obrti in industrijah. Pa ne samo manualnega dela se je povsod lotila, nego opaza se, kako znatno napreduje v višjih poklicih. V Severno ameriških Zedinjenih državah je 1738 odvetnic, ženskih sodnikov in uradnic, 1767 svečenic, 14.617 umetnic, 7219 zdravnic in 1829 zobozdravnic, 1117 arhitektic in 41 ženskih inženjerjev. V Severoameriških Zedinjenih državah je 8.549.511 žensk zaposlenih v delu in med poklici je samo še 678 takih, ki se jih še niso oprile tudi ženske.

× **Kako Kanaki kuhajo.** Mornar, ki je dolgo potoval po Južnem morju, pripoveduje o načinu kuhanja na teh otokih. V zemljo skopljajo jamo, v kateri zakurijo ter vzdržujejo ogenj toliko časa, da se nabere v njej mnogo žerjavice. Nanjo položijo kremen, da popolnoma zakrije žerjavico. Kar hočejo skuhati, položijo zavito v liste na kamne ter namečejo povrhu še precej listov. Naposled zadelajo luknjo zopet z zemljo ter jo potepajo. Precej časa poteče, da je meso gotovo, nasprotno je skoraj nemogoče pri tem početu, kako stvar preveč skuhati. Iz pečenke, par dni zabegnene, se kadi, ko jo izkopljajo. Je mehka kot maslo, kipi od sokov in vonja nad vse zapeljivo. Brezpomembno je, kakšno je meso. Naj je trdo in žilavo, spečeno postane sočno, mehko in zelo okusno. — V današnjih časih bi mi našim dobrim kuharicam ta način priporočali.

A. P. Čehov:

Umetnina

Poslovenil Borisov

Saša Smirnov, materin edinec, je nesel pod pazluho nekaj zavitega v 233. številko «Borznih poročil» in je z nakramenim obrazom stopil v kabinet zdravnika Koščalkova.

«A, mili junake!» ga je nagovoril zdravnik. «No, kako se kaj imava? Kaj poveste dobrega?»

Saša je mežiknil z očmi, položil roko na srce in rekel z zmedenim glasom:

«Mama vas je dala pozdraviti, Ivan Nikolajevič, in mi je velela, naj se vam zahvalim... Jaz sem njen edinec in vi ste mi oteili življenje... vi ste mi ozdravili nevarno bolezen in... obadva ne veva, kako bi se vam zahvalila.»

«Kaj bi neki, fant!» ga je prekinil zdravnik, žareč od zadovoljstva. «Napravi sem samo to, kar bi bil itak storil vsakdo na mojem mestu.»

«Jaz sem materin edinec... Mi smo revni in vam seveda ne moremo plačati vašega truda in... nam je zelo žal, gospod doktor, čeprav, mama in jaz... materin edinec, vas prosiva, da na vsak način sprejmete v znak najljubše hvaležnosti... to stvarca. ki... Stvar

je zelo dragocena, iz starega bron... redke umotvor.»

«Nikar ne!» se je nakremžil zdravnik. «No, čemu to?»

«Ne, ampak, prosim, ne odklonite!» je mrmral Saša dalje in odvijal zavitek. «Če odklonite, užalite mene in mamu... Stvar je zelo lepa, iz starega bron... Dobili smo jo od pokojnega očeta in smo jo hranili kot dragocen spomin... Moj oče je kupoval stare bronaste izdelke in jih je prodajal ljubiteljem... Sodaj se mama in jaz tudi pečava s tem...»

Saša je stvar odvil in jo zmagovalno postavil na mizo. Bil je ne baš visok kandelaber iz starega bron, umetniško delo. Predstavljal je sledečo skupino: Na podstavku sta stali dve ženski postavi v Evinih oblekah in v pozah, ki mi za njihov popis manjka poguma in primernega talenta. Postavi sta se kot ketno smejali in sta imeli sploh tak izraz, da bi gotovo, če bi ne bili prišiljeni podpirati svečnika, skočili s podstavka in napravili po sobi tak dirindaj, ki se nanj še misliti ne spodobi, dragi čitatelj!

Ko je zdravnik zagledal darilo, se je počasi popraskal za ušesi, zakrnel in se neodločno useknil.

«Da, stvar je v resnici lepa,» je zamrmral; «ampak... kako bi se izrazil... nekaj drugega... preveč ne-

literarna... To ni več le dekolte, nego vrag vedi kaj...»

«Kako mislite?»

«Še kača izkušnjavka bi si ne mogla izmisliti kaj gršega... Saj če bi tako fantasmagorijo postavil na mizo — to bi se vendar reklo okužiti vse stanovanje.»

«Kako čudno sodite o umetnosti, gospod doktor!» je užaljeno rekel Saša. «Poglejte, saj je to umetniško delo! Toliko lepote in elegancije, da napolni dušo plemenito čustvo in da stopijo v grlo solze! Kadar človek gleda tako krasoto, pozabi vse posvetno... Poglejte, koliko gibčnosti, koliko življenja, ekspresije!»

«Tisto že sam prav dobro razumem, ljubi moj,» ga je prekinil zdravnik; «ampak jaz sem oženjen, pri meni letajo tudi otroci, stanujejo dame.»

«Seveda, če motrite s stališča mase,» je rekel Saša, «se seveda vidi to res umetniško delo v drugi luči... Toda, gospod doktor, bodite večji kot masa, tem bolj, ker bi s svojo odpovedjo globoko užilji mamu in mene. Jaz sem materin edinec... vi ste mi oteili življenje... mi vam damo stvar, ki je nam najdragocenejša in... obžalujem nam, da nimate para k temu kandelabru.»

«Hvala, ljubi moj, srčna hvala... Pozdravite mamu, — toda, za vraga, pomislite vendar, mi meni leta to d-

otroci, dame stanujejo... No, sicer pa, naj ostane! Saj si ne daste dopovedati.»

«Saj tu ni česa dopovedati,» se je razveselil Saša. «Ta kandelaber postavite sem, tu blizu vaze. Ampak škoda, da nima para! Res je škoda! Pa zbogom, gospod doktor!»

Po šahinem odhodu je zdravnik še dolgo motril kandelaber, se praskal za ušesi in premišljeval.

«Stvar je izborna, o tem ni dvoma,» je mislil, «in škoda bi jo bilo zavreči... Obdržati je pa tudi ne morem... Hm!... Tu imaš! Ali je ne bi komu podaril ali žrtvoval?»

Po dolgem premišljevanju se je spomnil svojega dobrega prijatelja, advokata Uhovala, ki mu je še dolgoval za pravdo.

«Izvrstno,» je odločil. «Njemu kot prijatelju bi bilo nerodno vzeti od mene denar in zelo se bo spodobilo, če bi mu ponudil to stvar. K njemu spravim tega vraga! Vruha tega je pa on še samec in lahkomišeln...»

Ne da bi dolgo odlašal, se je zdravnik oblekel, vzel kandelaber in se odpravil k Uhovalu.

«Zdravo, prijatelj,» je rekel, ko je dobil advokata doma. «Evo me... Prišel sem se zahvaliti za tvoj trud... Denarja nočeš vzeti, pa vzemi to stvar... vidiš, ljubi moj... Stvar je... krasota!»

Ko je odvetnik stvar zagledal, je postal neznanosko navdušen.

«To je umetninarstvo!» se je zakrohotal. «Ah, hudič ga vzemi, da si vrag mora izmisliti kaj takega! Čudovito! Divno! Pa kje si dobil tak biser?»

Ko je odvetnik izlil svoje navdušenje, se je plaho ozrl proti vratom in rekel:

«Sedaj pa glej, prijatelj, da pospraviš svoje darilo. Jaz ga ne vzamem...»

«Zakaj ne?» se je prestrašil zdravnik.

«Zato... Pri meni stanuje mati, klienti... in tudi že zaradi poslov je mučno.»

«Ni-ni-ni... ne smeš odkloniti!» je zakrlihl zdravnik z rokama. «To bi bilo od tebe svinjarija! Stvar je umetniška... toliko gibčnosti, ekspresije... Kaj bi še govoril! Užalji me!»

«Čeprav bi bilo umazano... ali pa treba figove listke natakiniti...»

Toda zdravnik je še bolj zamahal z rokama in je zadovoljen, da se je znal iznebiti darila, skočil iz stanovanje Uhovala in odšel domov.

Po njegovem odhodu je advokat ogledoval kandelaber, ga pretipal e prsti po vseh straneh in si kakor zdravnik dolgo časa belil glavo z vprašanjem, kaj naj počne z darilom.

Koncert Stritof-Trost

V ponedeljek je priredila v Ljubljani naša mlada »Zveza godbenikov za Slovanijo« svoj drugi simfonični koncert, pri katerem je sodeloval tudi profesor Ivo Trost. Kljub temu, da je bil program koncerta izredno privlačen, da sta izvajala ta program dva izredno simpatična glasbenika, je bila koncertna dvorana v Unionu neprimerno slabo obiskana. Naša publika ima ne samo čut in vzgojo, ampak še celo potrebo po umetnosti, zato je čisto nerazumljivo, da je ta koncert tako slabo posetila, posebno ker je vedela, da Zveza ne more prosperirati samo od tihih simpatij...

G. Stritof nam je ostal v najlepšem spominu od takrat, ko je dirigiral pri nekem Matičnem koncertu tudi Lajovičevega »Kralja Matjaža«. Sedaj pa je pokazal, da je eden najbolj fino čutečih ljubljanskih orkestralnih dirigentov. Koncert je bil, oziroma bi lahko bil doslej najboljši te sezone, vsaj dirigiran je bil najbolje. G. Stritof je Novakovo »Suito« za mali orkester zelo pestro in prečutno, tehnično neverjetno rutinirano skladbo v petih kratkih stvarkih (ne spušča se v posameznosti, ker je »Jutro« že v sobotni številki prineslo analizo) vzorno naštvudiral. Sama poezija je bila, nič not. Dvočakov simfonije — sama plastika, peneč ritem, čustvo, nič kolofo-nije, da to je bila umetnost, da je dihal zastajajočemu, ko ga je objel somnambulni mrak tege drugega sveta, ki ga je čaral dirigent z odra. Tisto o specializaciji na češko glasbo je bajka. Treba je biti tako pramuzikalen, kakor je gosp. Stritof, da dirigira tudi kitajsko muziko kot specialist. Če bi bilo boljšega materiala v orkestru več — opernih godbenikov je pri koncertu le malo sodelovalo, ker so morali ostali svirati Mefista — in če bi bilo mogoče imeti še nekaj skupnih izkušenj, pa bi bili imeli popolno sliko, kako bi se obnesla bodoča slovenska — filharmonija z dirigentom Stritofom. Najbolje je bila izvajana Novakova suita in oba prva stavka Dvořaka, dočim se je pri scherzu občutila mala utrujenost, kar seveda ni krivda nikogar. Naše iskrene čestitke G. Stritofu in njegovim sodelavcem!

In potem Trost. Vsako leto pride k nam ta veliki umetnik ogrevat srca. Kdo je pozabil na njegovo lansko izvajanje Bach-Busonijske šakone? Pa vendar najde Trost skoro vsako leto ljubljansko koncertno dvorano malone prazno! Zastonj.

G. Trost je izvajal Čajkovskega koncert v B-molu s spremljevanjem orkestra. Impozantna skladba, velikopotezno zasnovana, nikak briljanten kos, ampak umetnina, vredna velikega skladatelja »Onjeginja«. Trost je pianist velikega stila. Najbolj se mu poda Bach, naj

višji izraz si najde v polnozvočnih, orgelskih višjih, kjer pokaže neverjetno moč, zaradi katere ga povsod tako cenijo. In kako mu klavir plemenito poje, poje! Nekaj moškega veje iz vsake skladbe, ki jo on izvaja. Tudi prvi stavek tega koncerta nam ostane poleg imenovane šakone njegove nepozaben.

Tisto malo občinstva, ki ga je bilo pri koncertu, je vzkipelo v entuziazmu za oboje umetnika. Trosta se menda sedemkrat poklicali na oder, da je moral končno dodati še Pabstovo parafrazo na Onjeginja. Čim najtopleje bi bilo želeli, da bi imelo ljubljansko občinstvo nekoliko pietete vsaj do domačih dobrih umetnikov, vsaj toliko, da bi napolnilo dvorano, da bi ne imeli deficita za svojo poštrevnost!

Victor Marguerite črtan iz častne legije

Republični predsednik je 1. januarja podpisal odlok, ki jemlje temu romansopis narodni red Častne legije zaradi prestopka proti časti, katerega je zakril s svojim poslednjim spisom »La Garçonne«. Obsodba je padla, dasi je starešina francoskih slovstvenikov zastavil svojo besedo zanj in dasi so se potegovali nekateri dnevniki za umetnikovo svobodo, n. pr. l'Éclair, ki priobčuje v izveščku dolgo poslanico obsojenca, naslovljeno na Grande Chancellerie. Poročevalec obžaluje samo, da je Marguerite izkušal zavesti debato na politično poprišče s knjižnega, kjer bi bil vendar lahko zmagal. Med drugim pravi: »Obstajate mi, da kvarim ugled naše domovine pred tujci, ker obrekujem francosko ženo. Toda v vseh svojih spisih (nad 40), tudi v poslednjem, navzile nekatere njenim zablodam, sem edinoled dokazoval njeno globoko čednost.

Zamerili ste mi, ker sem odkrito naslikal nekatere sege visokih slojev, ker sem po vojni pokazal na krivice naših prvih porazov... Za vselej odločim v miznico za spomine to kravato, zaradi katerega se je izlilo toliko žolca in toliko črnila... Dasi so že pametni sodniki, vzvišeni nad predsodke in sovražstvo, vendar se ne bom zatekel k kazenskiemu sodišču. Pregrešil sem se pač le proti vaši časti. Puščam vam za smeh in sedam za pisalno mizo k novemu delu, zaupačoč v prihodnost povračiljico.

Potem se še norčuje iz napačne sramežljivosti, ki v svoji neumnosti meče plašč preko vseh povojnih groboj in gnusob, meneč, da jih tako pretvori v krepost in lepoto. Licemerstvo!... Slednjič izvem, da neki mladi dramaturg pripravlja razviti roman za oder. To bo hrum in šum!

n. k.

porasta varute trga industrija uspešno konkurira z domačimi izdelki v domači državi in uničuje domačo industrijo. Vse to slabi domačo gospodarstvo in navadno sledi prehitremu porastu ravno tako hiter padeč valute. Zaradi tega moremo želeči le stabilno valuto ali pa počasno naraščanje denarne vrednosti.

Stanje valute je izraz gospodarskega pa tudi političnega položaja države. Čim večje je zaupanje inozemstva v državo, tem rajše to dobro ocenjuje domači denar.

Naša valuta pokazuje v preteklem letu veliko nestalnost, kakor sploh vse nezdrave valute, a njen padeč konec leta je vendar v primeri s padečem nemške marke, avstrijske krone ali poljske marke malenkosten. Ker bo marsikoga zanimalo, hočemo v naslednjem navesti, kako se je razvijal v preteklem letu Zagreb (krona) na curiški borzi:

V januarju: Tendence slabljenja. Dne 2. notira Zagreb na curiški borzi 1-90 in se 3. dvigne na 1-95 (najvišji tečaj v mesecu); potem pade polagoma na 1-75, dne 11. se zopet dvigne na 1-88 in pade 12. na 1-65 (najnižji tečaj v mesecu); do 16. se dvigne na 1-85, a zadnjega notira zopet 1-65.

V februarju: Februar kaže izrazito tendenco slabljenja. Prvih 8 dni se je vzdržal Zagreb na 1-85; dne 9. se je okrepil na 1-70, a 10. padel na 1-65, 13. februaria na 1-60, dne 15. se je popravil na 1-70 (najvišji tečaj v mesecu); do 20. je padel zopet na 1-65 in oslabil do 28. na 1-55 (najnižji tečaj v mesecu).

V marcu: 1-55 se vzdržuje prve štiri dni in pade 6. na 1-50 (najnižji tečaj v mesecu); dne 7. se dvigne na 1-60 in polagoma na 1-80 dne 10. in 11. marca (najvišji tečaj v mesecu); od dne 13. naprej oslabi do 20. na 1-55. Koncem meseca ni znanih izprememb; zadnjega dne notira 1-53.

V aprilu: Tendence boljšanja. Dne 1. notira 1-55 (najnižji tečaj v mesecu); dne 10. se dvigne na 1-58, do 21. na 1-75. Vesti o ponudbi ameriškega posojila ugodno vplivajo in se dne 25. dvigne tečaj celo na 2-07 (najvišji tečaj v mesecu). Medtem so se vesti o ameriškem posojilu izkazale za preuranjene in Zagreb začne slabeti; dne 29. notira 1-67.

V maju: Vedno verjetnejši zaključek ameriškega posojila krepí dinar. Prve tri dni v mesecu se drži Zagreb na 1-87, dne 4. pade na 1-80 (najnižji tečaj v mesecu); ter se do 8. dvigne na 1-90, dne 10. pade na 1-85, dne 12. se dvigne nazaj na 1-90 in notira 1-92 (najvišji tečaj v mesecu); potem valuje do konca meseca med 1-85 in 1-90 in notira 31. maja 1-88.

V juniju: Tendence lahkega slabljenja. Notica 1-90 (najvišji tečaj v mesecu) ostane neizpremenjena prvih deset dni. Te dni je sprejela vlada ponudbo Blerove skupine za posojilo v znesku 100 milijonov dolarjev. Vendar to ni vplivalo na zboljšanje valute in je 12. oslabil Zagreb na 1-88, a do 30. polagoma na 1-67 (najnižji tečaj v mesecu).

V juliju: Tendence slabljenja brez znanih izprememb. Dne 1. notira Zagreb 1-65, dne 2. 1-67, 4. pade na 1-62, dne 5. na 1-60, dne 6. se popravi na 1-62½, ter pade polagoma do 19. na 1-52½ (najnižji tečaj v mesecu). Tako se vzdržuje do 24. in se do 26. zopet popravi na 1-70 (najvišji tečaj v mesecu); potem oslabi na 1-62½, zadnjega dne v mesecu.

V avgustu: Tendence slabljenja izrazitejša nego v juliju. Dne 1. notira Zagreb 1-62, dne 2. 1-62½ (najvišji tečaj v mesecu), dne 3. in 4. 1-55, od 5. do 8. 1-60, 9. 1-62½. Od dne 10. naprej pričenja občutljivejši slabeti; dne 16. notira 1-55, dne 21. 1-52, dne 22. 1-45 in oslabi do 30. na 1-48½ (najnižji tečaj v mesecu).

V septembru: V tem mesecu je nastopil pomočnik finančnega ministra g. Dušan Plavšić, ki je s svojo akcijo za zboljšanje valute uveljavil dinar. Prva dva dni notira Zagreb 1-40, dne 4. 1-37½ (najnižji tečaj v mesecu), a se do 7.

dvigne na 1-55, dne 9. na 1-50, potem oslabi in do 15. zopet naraste na 1-95 (najvišji tečaj v mesecu); od 16. do 21. oslabi na 1-77. Potem do konca meseca zopet prevladuje tendenca naraščanja. Dne 29. izide naredba g. Plavšića, da se na borzah uvede klirinško poslovanje. Zadnji dan septembra notira 1-85.

V oktobru: Akcija g. Plavšića pride do popolnega izraza. Prve štiri dni se vzdržuje notica na 1-82½ (najnižji tečaj v mesecu); dne 5. se dvigne na 1-87½, od 6. do 9. na 2-; dne 10. notira že 2-02½, dne 11. 2-05½, dne 12. 2-05½, dne 13. 2-07½, dne 14. 2-12½, dne 16. 2-30, dne 17. 2-35, dne 18. oktobra 2-60 (najvišji tečaj v mesecu in letu); do 20. zopet oslabi na 2-35 in se 21. popravi na 2-50; do 25. oslabi na 2-20 in notira zadnjega v mesecu 2-28.

V novembru: November je usoden za akcijo g. Plavšića in za dinar. Intervencija Narodne banke z dolarji na borzah je vedno slabša. Inozemstvo prihaja do uverjenja, da so tečaji na naših borzah fiktivni. Prva notica v mesecu je 2-20; potem pade Zagreb do 6. na 2-19 in se do 15. popravi na 2-25; dne 16. se dvigne na 2-32 (najvišji tečaj v mesecu). Od 16. naprej pa začne padati z isto hitrostjo kot je narastel. Dne 17. notira 2-16, od 18. do 20. 2-15, dne 21. 2-10, dne 22. 2-05, dne 23. 2-; dne 24. 1-90, od 25. do 27. 1-85, dne 28. in 29. 1-80 (najnižji tečaj v mesecu).

V decembru: Slabljenje Zagreba na curiški borzi. Dne 1. notira 1-77½, dne 2. 1-85 (najvišji tečaj v mesecu); potem do 8. oslabi na 1-77½, dne 11. na 1-75, 12. na 1-70, 13. na 1-65, 14. na 1-55, 15. na 1-50 in 16., ko je bila sestavljena nova vlada, na 1-40. Dne 18. decembra notira 1-35 (najnižji tečaj v mesecu in letu). Novi finančni minister g. dr. Stojadinović oboja dosedanjih valutarnih režim vezanega poslovanja. Zato je dne 20. ukinil klirinško poslovanje na borzah. Od 19. pa do konca meseca se drži Zagreb na curiški borzi, izveniš dne 27. z 1-48 na 1-45.

Zaradi lažjega pregleda najvišjih in najnižjih tečajev Zagreba na curiški borzi v posameznih mesecih preteklega leta podajamo nastopno tabelo:

	Tečaji	
	najvišji:	najnižji:
januarja	3.: 1-95	12.: 1-65
februarja	15.: 1-70	28.: 1-55
marca	11.: 1-80	6.: 1-50
aprila	25.: 2-07	1.: 1-55
maja	16.: 1-92	4.: 1-80
junija	1.: 1-90	30.: 1-67
julija	28.: 1-70	19.: 1-52½
avgusta	2.: 1-62½	30.: 1-43½
septembra	15.: 1-95	4.: 1-37½
oktobra	18.: 2-60	1.: 1-82½
novembra	16.: 2-32	29.: 1-80
decembra	2.: 1-85	18.: 1-35

Najvišji tečaj tekom leta 1922 je bil 2-60 dne 18. oktobra, a najnižji 1-35 dne 18. decembra. Najboljše dni v preteklem letu je doživljala naša valuta od 16. novembra naprej. Ponesrečena Plavšićeva akcija je ena izkušnja več, da na trajno zboljšanje valute brez krepke gospodarske podlage ni misliti. Po novem letu se je dinar izpočetka sicer držal, zadnje dni pa je začel padati. Kaka bo njegova nadaljnja usoda, je še nejasno. Hvaliti novega finančnega ministra dr. Stojadinovića, da zna več nego sta znala bivši finančni minister dr. Kumandić in njegov pomočnik Plavšić, se pravi hvaliti dan pred nočjo. Svoboda deviznega prometa, ki jo uvaža novi finančni minister, ima lahko še zelo slabe posledice. Najboljša podlaga za dinar bi bila seveda urejen promet ter dobra letina in finančnemu ministru ne bi bilo treba biti niti poseben valutni strokovnjak.

HMELJ.

Češkoslovaški trg. Iz Zateca poročajo: Povpraševanje po hmelju je ponovno oživelo. Zadnje dni se je tržil hmelj po 630 do 700 Kč za 50 kg po kakovosti (do okoli 160 naših kron za kg).

TRŽNA POROČILA.

Novosadska blagovna borza (12. t. m.). Pšenica baška 10 vagonov 435.25 do 443.50; banatska 1 vagon 435; ječmen baški 7 vagonov 312.50—320; banatski 1 vagon 312.50; sremski 2 vagona 325; koruza baška v storžih 2 vagona 170; fižol baški 375, 370; moka baška »00« 6 in pol vagona 627.50—632.50; »5« 1 in pol vagona 625—627.50; »2« 1 vagon 600; otrobi baški 165.—

Zagrebski žitni trg (12. t. m.). Postavno baška, ohraneno vojvodinska postaja notirajo v dinarjih: pšenica 420 do 437.50, turščica žolita umitno posušena 300, nova 232.50—240, rž 350—362.50, ječmen za pivovarne 325—350, za krmo 312.50—337.50, oves 295—305, fižol pisan 375, beli 375, moka pšenična »0« 650 do 675, »2« 625—650, »4« 600—625, za krmo 237.50—262.50, otrobi drobni 200, debeli 225—250. Tendence prilazna, promet živahen.

Svinjskih trgov. Zagreb (12. t. m.). Svinje debele popuščajo v cenah zaradi padanja češkoslovaške krone; l. 22. II. 20.50 Din. Cene mesnatih svinjov so čvrste in se tržijo po 18—18.50 Din. Na varaždinskem sejmu (11. t. m.) so notirale mesnatne svinje do 18.50 Din. — Na belovarškem sejmu (11. t. m.) so cene svinjov popustile. Mesnatne svinje so notirale 17 do 17.25 Din.

DROBNE VESTI.

Novi pravilnik o prometu z devizami in valutami. Iz Beograda poročajo: V finančnem ministarstvu se izdeluje novi pravilnik za poslovanje z devizami in valutami. Pravilnik bo te dni dovršen. Izdeluje se na temelju pravilnika, ki ga je izdelal bivši pomočnik finančnega ministarstva g. Dušan Plavšić.

Konferenca glede povišanja carinske arije. Iz Beograda poročajo, da je imel finančni minister s trgovci uvozniki konferenco v vprašanju običnega povišanja carinske arije. Baže so trgovci pristali na povišanje.

Južna železnica. Z Dunaja poročajo, da je upravni svet južne železnice na svoji seji te dni sklenil izročiti italijanski vladi prošnjo, naj se konferenca, ki bo odločila o režimu južne železnice, skliče za dan 15. februaria v Rimu.

Podpisovanje avstrijskega zlatega posojila. Poročajo nam: Rok za podpisovanje avstrijskega zlatega posojila se je podaljšal do 16. t. m. do 12. ure dopoldne. Za inozemce je gotovo posebno ugodno, da pridobijo s podpisanim zlatim posojilom za vsakih 40 dolarjev pravico do ene delnice Avstrijske narodne banke. Rezervirala se je namreč za one interese, ki imajo šele po zaključku podpisovanja delnice Avstrijske narodne banke priložnost podpisovati zlato posojilo, gotova količina delnic Avstrijske narodne banke. Dosedanji uspeh podpisovanja zlatega posojila je zadovoljiv.

Avstrijska zlata pariteta znaša od 15. do 21. januarja 14.250 Ka.

Povišanje železniške tarife v Rumuniji. Kakor poročajo iz Bukarešte, se namerava s prvim aprilom 1923 povišati osebna in tovorna železniška tarifa za 50 odst.

Primanjklaj v madžarskem državnem proračunu. Madžarski finančni minister je izjavil, da bo letošnji primanjklaj v državnem proračunu znašal preko 10 milijard kron.

Propadanje Reke. Iz Reke poročajo, da Reka gospodarsko vedno bolj propada. Pred vojno je šlo preko Reke letno okoli 18 milijonov metrskih stotov izvoznega blaga, od katerega je odpadlo okoli 9 milijonov na zalodje. Danes znaša promet le nekaj tisoč metrskih stotov.

Nova banka v Moskvi. Ruska trgovinska banka z glavnico 10 milijonov zlatih rubljev, katere glavni delničar je švedski bankir Aschberg, je začela poslovati v Moskvi. Ta banka je pooblaščen, da vrši promet s tujimi devizami in dragimi kovinami. Ta posel je vršila doslej le Državna sovjetska banka.

Gospodarska vprašanja

Dinar v letu 1922

Pred vojno so bile izpremembe denarne vrednosti pri nas navadno tako malenkostne, da jih nismo občutili v gospodarskem življenju in se zaradi tega niso običnost tudi ni brigalo za to, koliko notira domač denar na tej ali oni inozemski borzi.

Danes se za vprašanje valute zanima že najpreprostejši človek. To je razumljivo, ker današnje veliko nestalnost valute občutimo težko na lastni koži. Kadar valuta pada, je najbolj prizadet delojemalec z določeno plačo, kateremu prinaša padanje denarne vrednosti s sledenjem naraščanjem dragine tako rekoč zmanjšanje njegovih dohodkov, ki so povprečno že itak majhni. Naraščajoča draginja povzroča s svoje strani mežnata gibanja, in v katerih podjetjih se povzrajo delavske plače, tam se zopet po-

dražijo izdelki. Tako se prične vrtnec naraščanja cen. Razumljivo je na prvi hip, da pri padanju valute naraščajo cene inozemskemu blagu, toda tudi cene domačemu blagu, katerega je sicer v izobilju v državi, prihajajo zaradi manjše vrednosti denarja v opravičeno razmerje k cenam uvoženemu blagu. Zlasti hitro zrastejo cene izvoznim predmetom, ki imajo najprej priliko, prilagoditi se cenam na svetovnem trgu.

Padanje valute je torej veliko zlo, toda tudi prehitro dvig ima svoje slabe posledice v gospodarskem življenju. Za inozemstvo postanejo cene domačemu izvoznemu blagu previsoke in izvoz zastane. Sedaj uvoženo blago je mnogo cenejše in povzroča, da morajo pasti cene enakemu prej uvoženemu blagu v ogromno škodo trgovcev s starimi drago nabavljenimi zalogi. Zaradi prehitrega

je jo komu podarim. Saj res, nocoj odnesem ta kandelaber komiku Šaškiju. Kanaliija ima rada take reči — vrhu tega pa ima danes dobrodelno predstavo.

Rečeno — storjeno. Zvečer je bil previdno zaviti kandelaber odnešen h komiku Šaškiju. Ves večer je bila igralčeva oblačilnica polna moških, ki so se prišli zabavati z darilom; ves čas sta v oblačilnici vladala zmagozlasen brušč in smeh, kakor rezgatanje konj. On je kakšna igralka stopila k vratom in potrkala, se je takoj oglašil hripavi komikov glas:

»Pučkajte, čakajte, prijateljica! Nisem oblečen!«

Po predstavi je igravec skomizgnil z rameni, razprostil obe roki in rekel: »No, kam naj dam to grdobijo? Saj ne stanujem v posebnem stanovanju! Pri meni so igralki! Če bi bilo to fotografija, bi jo lahko vsaj v miznico šlil!«

»Prodajte, gospod,« je svetoval lastnik, ki ga je šlačil. »Tu v predmestju stanuje starka, ki kupuje etarinski bron. Pojdite in vprašajte, kje je Smirnova... Saj jo vsakdo pozna.«

Igralec je ubogal. Čez dva dni je sedel zdravnik Košeljkov v svojem kabinetu, podpiral s prstom čelo in študiral polne kisline. Kar so se odprla vrata in v kabinet je skočil Saša Smirnov s smehljajočim se obrazom, jasen in v svoji njegova postava je izražala veselje. V rokah je imel nekaj v papir zavitega.

»Gospod doktor!« je začel zasopel. »Pomislite, kako sem vesel! Na vašo srečo se nam je posrečilo dobiti par za vaš kandelaber... Mama je tako srečna... Jaz sem njeu edinec... vi ste mi oteili življenje...«

Saša je trepetaje od plemenitih čustev postavil pred zdravnika kandelaber. Zdravnik je debelo pogledal in hotel nekaj reči, a ni mogel izpregovoriti: beseda mu je zastala v grlu.

Mučenica Makrina Miečislavska

Odpri konverzacijski slovar! V njem najdeš veliko mučenico Makrino Miečislavsko. Ali pa čitaj poljskega pesnika Slowackega! Pesnik vidi na njenem obrazu jasno mučeništvo.

Pred 86 leti je vsa Francija odmevala od njene mučeniške slave. Bila je katoliškemu svetu posebej blizna, koliko trpi katoličanstvo od pravoslavne Rusije.

Ko je 1. 1845. duhovnik Jelowski Makrino spremljal iz Pariza v Rim, je v Lyonu že čakal voz tamošnjega nadškofa. V Sacré Coeur se je zbralo sila duhovnikov in posvetnih ljudi. »Ni mogoče reči,« je poročal Jelowski, »kako ginjeni so bili vsi... od povsod se siplje miloščina za našo mučenico. Pri lyonskih karmelitankah so na komade raztrgali nien pačolan — za rdečevje...«

A v Rimu? 5. novembra je Miečislavsko obnem z Jelowskim in s predstojnico Sacré Coeur sprejel papež Gregor XVI. Ko je slišal njeno pripovedovanje, je vzkliznil ginjen: »Sedem let! Sedem let! Toliko trpljenja in jaz nisem nič vedel!« Nato je ukazal Jelowskemu, da napiše njeno izpoved. Vpriču treh beležnikov je izpovedovala mesec dni o svojem mučeništvu. Kmalu se je o njenih mukah čitalo v jeziku francoskem, italijanskem, angleškem in slava poljske mučenice se je raznesla po vsem svetu. Francoski škofje so izdajali pastirske liste o mučeništvu matere Makrine.

Rusija je protestirala in dementirala, ali vse to ni nič izdalo. Slava Miečislavske je rasla, zlasti od jeseni 1846, ko je v Rim prispel iz Afrike nekaj francoski misijonar, ki je že davno izgubil glas in ga kljub vsemu ni mogel zopet dobiti; ta se je z Makrino seznanil, opravil z njo pred oltarjem Najsvetejše matere al fresco na hodniku samostana Sacré Coeur devetdnevno in je dobil zopet glas. Odslej se je ta slika častila kot čudotvorna, papež Pij IX. je oltar izpremenil v kapelico, kamor so se ljudje v svojih potrebah zatekali.

Dne 20. oktobra 1846 je Miečislavsko v samostanu na Trinità dei Monti posetil Pij IX., jo posadil poleg sebe in se »miloščivo z njo razgovarjal, zalivalo Boga, da si je v oseh nežnih

žensk izbral orodje za ponižanje moči sovražnikov Cerkve.

Kmalu je Miečislavska dobila poseben samostan v Rimu. Ali sedaj se je pokazalo, da so ji ljudje preveč verovali. »Bila je nesposobna voditi samostan in nune... in čez dve leti so začeli sumiti o istinitosti njenih izpovedi. Ona sama je pod konec svojega življenja (umrla je 1869.) pač tudi obupavala o svoji rešitvi, »okoli sebe je videla pekel in se hotela izpovedati«. Končno so ji prinesli od papeža Pija IX. samega specialen blagoslov in jo zagotavljali, da imajo od sv. Očeta pooblastilo, »odstraniti vse težave, katere bi mogle njeno dušo mučiti«. Toda tajnost teh težav je izpovednik odnesel s seboj v grob.

Kake težave pa so torej mučile dušo Miečislavske? Kratek odgovor: Bila je običajna goljufinja ali bolje rečeno: neobičajna goljufinja, ker je goljufala dva papeža, kardinale, Slowackega, Mickiewicza in druge, z eno besedo: vse!

Nikoli ni bila opatica Baziljanek v Minsku in vobče nikoli ni bila nuna; izmislila si je imena vseh nun, ki so jih baje pravoslavni mučili; še svoje lastno ime je izmislila, zakaj kakšne Miečislavske sploh ni bilo; izmislila si je vsa mučenja, ki jih je pod prisego zatrjevala... Ena sama velika laž!

Vesti o njenem varanju so nastajale že rano. Knez Cartorijski je sumil in v

Monakovu je 1846. izšla brošura: »Das enlarvte Marterthum der sogenannten Miečislavska...« Pa kaj je to pomagalo, ko pa svet hoče biti goljufan. Ni se verjelo ruskim notam in ne tej brošuri in preteklo je še mnogo časa, predno se je izkazala istina.

Celo goljufijo je sedaj razkril duhovnik Jan Urban v knjigi: »Makryna Miečislavska w swette prawdy« (1923., str. 139), spisani po velikem številu tiskanih, arhivalnih in rokopisnih virov na Dunaju, v Rimu in Petrogradu. Rezultat se glasi: »V našem martirologiju ni mesta za Miečislavsko.«

Pa ako Miečislavska ni bila Miečislavska, kdo pa je potem bila? Avtor zaključuje, da je »Miečislavska bila vdova po nekem Vincu, da je po pokolenju bila pač Zidinja, da je bila gošpodinja ali kuharica pri Benediktinkah v Vilnu itd. itd. Seveda podrobnosti ostajajo še vedno nejasne, n. pr.: kako je mogla čez mejo? Kakšen cilj je imela? Kdo jo je k temu nagovoril? Tajnost pa je tudi brez dvoma bogata natura.

Tako je razpršela legenda in se pojavila zgodovinska istina. Nekateri bodo jokali, ali papež Leon XIII. je rekel: »Falsitas tolerari non debet sub velamine pietatis.« (Po varšavski »Rzeczypospolitei« z dne 26. nov. 1922.)

Obsojenci

Bolj v obćem interesu, kakor za ljubo stavkujočim se je namreč guverner pošteno trudil, da prepriča vlade ameriških republik, da je zmerna srednja pot najboljša. Če dobe sicer nepotrebne in od strojev izpodrinjene roke delavstva vendar le še kakšno, četudi morda fingirano in nepotrebno opravilo, morda kakor za milošćino, je takšna dobrosćernost sicer nezasužena, vendar pa prav umetna in razumna. (O soćutju je Mac Head Vohr govoril zelo, zelo redko...)

«Gotovo,» pravi sam sebi, kakor da se hoće opravićevati zato, ker se postavlja v tej toćki na stran delavcev, «morda ti socialno nepotrebni ljudje sploh niso več ljudje, ker se je izkazalo, da se niso znali prilagoditi svoji dobi in niso znali korakati z ostalim ćlovećtvom na poti napredka. Gotovo jih Darwinov zakon obsoja v smrt, brez milošćja. Toda priroda se ne presnavlja sunkoma in tudi nasledstvena izbira se vrši le s počasnim izloćevanjem in presnavljanjem. Zato mislim, da bi neprićakovano unićenje okrog tristoedemdesettisoć ćlovećkih ćiviljenj vendar le pomenilo obćlovanja vreden in potresen dogodek...»

IV.

Drhtljaji.

Nerazloćno, enolićno, enozloćno, toćda brezkonćno ponavljano ter bolj krićanju kake zveri nego ćlovećskemu glasu podobno se je razširjalo tuljenje korakajoće množice preko planjave. Bil je nekak strašen in tužen hu! hu! hu! — Tužno in strašno. Pod nizko višćim nebom, bolj jesenskim kakor

24 pomladanskim, se ni dvigalo to tuljenje kvišku, nego se je zdelo, kakor bi se po planjavi plazilo. Štiri kolone, vsaka najmanje po trideset tisoć oseb moćna, so korakale po štirih cestah proti tovarni. Samo korakali so ter se od ćasa do ćasa ustavili, kakor bi jim noge odpovedovale. Kajti vsi so bili utrujeni, saj so bili ti moćje vajeni le z rokami delati. Utrujeni so bili od predolga marša in morda še utrujenost od dolga marša, ki so ga videli še pred seboj, a tudi utrujeni od zavesti, da svojega cilja še niti približno niso dosegli. In v tej neurejenosti in neoboroženosti množici, ki je bila vendarle podobna armadi, ki koraka proti sovražniku, je bilo več žensk, starcev in deće, kakor odraslih moćj.

Vzlic policiji so hoteli korakati proti tovarni, jo naskoćiti in se je polastiti ter unićiti mehanićne roke. Za tem ciljem je maširalo 120 tisoć moćj, žensk in otrok, tretjina vsega prebivalstva blokov, v pestri zmedini in štirih kolonah, ki niso bile med sabo v nikaki drugi zvezi, nego v zvezi skupnega tuljenja, ki se je ćulo kakor strahotno dihanje ter je odmevalo vzlic ćumenju vodovja celo preko osmega ustja.

120 tisoć borcev namesto 370 tisoć! Pietro Ferrati je sinatral te mase vendarle za zadostno moćne, da pomećejo vse, kar premore tovarna, strojne puške, policijo in oklopne vlake. Upal je, da doseže zmago brez prelivanja krvi. Saj vojaki in policijske ćete ne streljajo rade na neoboroženo množico, zlasti ne na kope otroćaje, starcev in žensk. Prodreti prav do bajonetov, se pogajati ter v ugodnem trenutku sredi debate policijo na obeh krilnih obiti ter udreti koderkoli v tovarno: to je bila taktika, ki se je obnesla že tolikokrat. Tovarne v vsem njenem okroćju, ki je na njenih štirih straneh presećalo več

kakor 22 anglećkih milj, torej 36 kilometrov, policija nikakor ni mogla zadostno zastražit. Ako bi bili 14. julija 1789. topovi z Bastilje streljali na parićko prebivalstvo, bi Bastilja ne bila padla. Toda seveda za ceno tisoć ćiviljenj. Take žrtve pa se je guverner Launay bal. Ta svoj strah je poplašal z ćiviljenjem svojim in svojih ljudi, kati vsakdo poplašal s svojim ćiviljenjem, ako mu brani vest, vzeti ćiviljenje drugim, dokler je ćas.

Štirje visoki oblaki prahu so oznaćevali marš štirih kolon. S terase visoke palaće, okoli 25 milj daleć, je gledal Mac Head Vohr, obdan od svojega štaba, te oblake, podobne dimu, ki se vali iz dimnika parnika ali krićarice na morju, še predno se pojavi ladja na obzorju.

«Prihajajo,» je dejal James Galbraith, Mac Head Vohr ni niti odgovoril; vzal je kukalo in zrl v daljavo. «Prav mnogo jih je,» je mrmral Ralph Athole.

«Kaj jim pomaga?» je dejal Just Bellecourt; «menda se vendar ne bodo domišljali, da bi se mogli ustavljati našim strojnim puškam in našim sedmerim oklopnim vlakom? To so nesrećni otroci, ki se ustavljajo naravnim zakonom ter se vedejo blazno. Čim več jih je, tem preje spoznajo, da jim je število le na škodo ter da je duh vedno zmagovit nad tesnostjo. In konćno bodo še prav ponižno ućivali dobroname socialnega soćutja, saj so nesposobni, da bi mogli obstojati iz lastne moći.»

«Lepo dušo imate,» je odgovoril mrzlo Rals Athole; «mar res mislite, da bi kdaj kak ćlovek mogel priznati, da ni sposoben obstojati in dosećati svoje cilje samo z lastno silo.»

«Vem, da so norci na svetul» je dejal nekdo...

V tem hipu je prišlo na teraso več dam. Gospodićna Vohrova je imela svoj sprejemni dan. Gospa Galbraithova, soproga obratnega svetnika, ga. Falervize, soproga ravnatelja, ga. Allanweyeva, soproga specialista v Toralovih laboratorijih, so bile povabljene na ćaj. Ko so ćule, da se je bati revolte, so prošle gospodićno Vohrovo, naj jih pelje na najvišjo toćko palaćino, na teraso, od koder bi se dalo vse lepo gledati in poslušati. Eva Vohrova, ćudovita in svoji mirnosti in družabni hladnosti, jim je rada ustregla.

Sedaj so torej gledale s kukali proti severnemu obzorju ter vlekle na ušesa, kaj se gospodje pogovarjajo.

«Ljubi Bog,» je dejala ga. Allanweyeva, «kaj pa hoćejo te tolpe divjih zverj? Saj jim vendar ne bo treba več delati, in ljudomila Amerika jih bo preživljala brezplaćno. Kaj pa še hoćejo?»

Eva je odgovorila smehljaje: «Ti poslej nepotrebni delavci noćejo ućivati kruha kot milošćino ter so ogorćeni, da si ga ne bodo mogli več v potu svojega obraza slućiti.»

«Kakšni blazniki so ti ljudje!» je menila ga. Treshamova, ki je pravkar prišla. «Unićiti hoćejo mehanićne roke, ki so brez dvoma mojstrovina in najlepši sad ćlovećkega duha, usmerjenega že dve ali tri stoletja... Oprostite ta lepe besede svojega soproga sem se sinoć naućila na pamet... Mojstrovina in najlepši sad ćlovećkega duha, usmerjenega že dve ali tri stoletja na mehanićne izume!»

«O milostljiva!» je dejala Eva ginjena, «kako modro je govoril g. Tresham in kako ljubeznivo od vas, da ste si njegove besede zapomnili tako toćno! Toda spomnite se, da so mornarji na Vezeri... ali je bila kakšna druga reka? — torej da so mornarji razbili

prvi parnik nesrećnega Denisa Papina.»

«Toda s tem niso zadržali triumfa pare,» jih je prekinil Mac Head Vohr, ki se je približal. Vse dame so se poklonile, kakor bi bil pristopil ćesar.

«Guverner,» je dejala Eva, «vse moje prijateljice se tresejo kakor trepetilke, ker mislijo na nesrećo, ki preti od teh ubogih ljudi.»

«Prav imajo,» je odgovoril mrzlo Vohr.

«Prav imajo?» je vprašala deklica vsa zaćudena. «Mar nas hoćete zastrašiti? ali pa se le ćalite? Saj vendar te tolpe ne morejo priti blizu.»

«Morda pa vendarle pridejo,» je odgovoril Vohr in nenadoma se je tresel njegov glas v ćudni razburjenosti, ko je nadaljeval z nizkim tonom: «Eva, rotim te, povej svojemu oćetu, svojemu staremu oćetu vso resnico! Eva, rotim te!»

Hći je vztrepetala, Mar je vedel? — To vprašanje jo je obćilo z zono. Kdo mu je povedal? Andrej Ferrati? V svoj zmedenosti se je hipoma zavedla, da jo ta moćj, Andrej Ferrati ljubi... da si upa ljubiti jo!... Dasi ga je sama ljubila, je bila ogorćena nad njegovo ljubeznijo. Ako je bil sposoben, ljubiti jo, ćemu bi ne bil tudi sposoben, vohuniti in jo izdati. Dasi je vedel, da je moćj, ki ga ona ljubi, njegov brat, njegov oboćevani brat?... Kaj drugzega so moćki kot igraća strasti? Da, Mac Head Vohr je vedel vse! Hipoma se je tega zavedala.

Vohr je vedel, a ni verjel. Njegova hći? Ne, to vendar ni mogobće. Preveć jo je ljubil. Ona naj bi ljubila koga bolj, kakor svojega oćeta? Ne, to ni mogobće. Vendar jo je vprašal. Dvom je kakor jeklen noć, ki prodira celo v železne duše.

(Dalje prihodnjć.)

Kostanjev les

kupuje po ugodnih cenah ter išće tudi nakupovalce proti proviziji. Izvozna trgovina Ernest Marini Celje, Kap. ul. 3. Telefon 138.

Malto rabljeni

klavir (Stutzflügel)

privatne tvrdte se ceno proda. Poizve se pri Francu Loborecu, Ljubljana, Rimska cesta 21. 55

Iv. Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2

Šivalni stroji
Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linu. Ustanovljena leta 1867. Vseuće ponuće brezplaćno. Pisalni stroji „Adler“.

Geniki zastoj in tranko. Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffner. 21 Začasno znižane cene.

„Univerzalni računar“

riješava svaku računsku zadaću svaki mašaj jedan rezultat

Preko 1/4. milijuna u uporabi. Sjajna priznanja iz svih krugova.

Zahtevajte posjet zastupnika

Bergmann Universal društvo

Generalno zastupstvo za kr. S. H. S.

ZAGREB, Dalmatinska ulica br. 7.

Blago za prevleko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različne platno in lute za tapetnike, sedlarje itd. priporoća tvrdka 84/VI

A. & E. Skaberně Ljubljana Mestni trg 10

Dvokolesa

se sprejemajo v polno popravo, se poniklajo, emajlirajo z ognjem in shranijo preko zime. „Tribuna“, F. Batjaj, Ljubljana Karlovska cesta 4.

Vsakovrstne vožnje

sprejmo po najnižji ceni 8
tvrdka Josip in Rajko Turk
Ljubljana, Vidovderska (Radoćkova) cesta 3.

Gradbeno podjetje

ing. Dukić in drug

Ljubljana, Bohorićeva ul. 20.

se priporoća za vsa v to stroko spadajoća dela.

Vesna

Brata Pohlin in drug tvornica

vlasnic, kljukic in rinćic za ćevlje Ljubljana I, poštni predal 126

sprejema vsa naroćila, ki so takoj in v vsaki množini izvršujejo. Zbirna vzorce in cenik. Pri večjih naroćilih popust. 51

NEVESTE!

Zaloga pohištva, lastna tapetniška delavnica

Od navadne do najfineje opreme. Cene dnevne.

Brata Sever

Ljubljana, Gosposvetska cesta 13 (Kollzei).

Potniki v Ameriko, pozor!

UNITED-AMERIKAN-LINES-INC.

prevaća potnike z najnovejšimi brzoparniki preko:

Hamburga, Southamptona in Cherbourga v New-York.

Vozne liste ter vsa potrebna pojasnila izdaja

Simon Kmetec, zastopnik za Slovenijo, Ljubljana, Kolodvorska ulica 29.

Najvećji davki

katero plaćate, Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poiskajte enkrat z ilustriranim katalogom tvroe H. Suttner (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6. Ta Vam svetoje resnićno dobre ure, specićalne znamke „IKO“ iz lastne tvornice v Švic, kakor tudi druge dobre ćepne ure, zapestne ure, svetilne in stenske ure, verićice, prstane, zapestnice, uhane, namizno oroćje, kretna in birmska darila in vso drugo zlatnino in srećbrnino. Pa t di porabne predmete, kakor n. pr. škarje, noće, britve, lasustrižne in brivske stroje, steklorećez, dozo za tobak, svetićice in smodke, natićgaće in denarnice kupite dobro in ceno pri tvrdki:

H. SUTTNER (imetnik Henri Maire) v Ljubljani št. 6.

KINO MATICA

Dvorana Filharmonićne družbe — Kongresni trg

V nedeljo 14. januarja 1923, ob pol II. dop.

Po Bosni in Hercegovini

Potnićko predavanje s skioptićnimi slikami.

Vstop prost.

Popoldno ob 3., pol 5., 6., pol 8. in 9. uri:

KRALJI v PROGNAVSTVU

Zgodovinski film v 2 delih.

Cene: 6, 5, 4 in 3 Din.

Razmnoćevanje

stavbenih, strojnih in drugih naćrtov, negativ, pozitiv in sepia po zelo ugodnih cenah, sprejema za Slovenijo

Telefon 468

A. DRUFOVKA

Telefon 468

LJUBLJANA, Cigaletova ulica šteć. I/II.

Za „MARION“, Fotokemićne tovarne d. z o. z., Št. Vid nad Ljubljano.

Strojevodja

z izpitom za ozkotirno železnice se išće. Reflektira se samo na zanesljive izućene strojne ključavničarje. Ponudbe na npravo Jutra pod „Strojvodja“.

ZAHVALA.

Vsem, vsem, ki so prihiteli od blizu od daleć, da so poćastili spomin naše blage nepozabne mamice in nas tolaćili v najtećjih urah, naša najprisrćnejša hvala.

V Ljubljani, dne 13. januarja 1923.

Rodbina Wessnerjeva.

„Krvavi kardinal“ Zgodovinski roman

«Odšel je odtod. Ves dan sva se podila okrog po mestu in Vas iskala. Mauluys je mislil, da so Vas vtaknili v Bastiljo...»

«Pojdi in povej mu, da sem bil res tam, pa da sem jim ušel. Povej tudi, da ga bom rabil jutri zjutraj in da naj me čaka pri sebi doma. Prosim ga gostoljubnosti. Nocoj pa hočem iti sam. Tak pojdi že, brate!»

«Ušel iz Bastilje...?» jeclja Montariol.

«Kaj si res pijan, vadiš?»

«Že grem, že grem!... Pijan, jaz? ... Izpil sem jedva šest ali sedem steklenic vina...»

Montariol se ga je res včasih nekoliko nakresal. Zato je bil vajen takšne pasivne pijanosti. Sedaj se odpravi čez strme stopnice in od zdolaj se čez čas začuje serija sijajnih kletvic, ki bi delala čast specialnemu slovarju. Nekaj minut kasneje stopa po istih stopnicah tudi Trencavel, vendar neslišno. Zavije okrog oglavice Sainte-Avoye, potem vstopi v Rue Courteau in se ustavi pred vratni palače, kjer stanuje Annais de Lepsars, ali bolje, kjer je Annais de Lepsars sprejela one štiri viteze in plemiče iz Anžua. Srce tolče Trencavelu generalmarš. Dvajset korakov za Trencavelom pa se plazi senca, frater Corignan, vohun, z očmi kakor maček, z ušesi, ki kar stržijo neustopnosti.

Trencavel se ustavi pred vratni in trepta kakor list. Kako da ima

pogum prikazati se v tej uri? Kaj do ona misli o njem? Toda potrebno je, da jo reši! Potrebno je, da hiti! Opozoriti jo je treba na Richelieu, na patra Jožefa in na Saint-Priaca... Tako, za vsako ceno...

Končno se Trencavel odloči. Grlo mu je zaprto razburjenosti in s tresočo roko seže po tolkaču na vratih ter ga spusti. V notranjosti se začuje gluh odmev. Toda nič se ne gane, nikdo se ne odzove. Potem udari še enkrat in še enkrat. Istotako brez uspeha. Potem prične razbijati s serijo naglega pritrdovanja in razbijanja. Zopet nič! Niti glasu, razen odmeva njegovega trkanja.

Trencavelu se zazdi, kakor da je rdeči kardinalov plašč že prošen to mimno in zapustil za seboj same žrtve, same mrtvece. Da, morda je že tukaj opravila smrt svoje delo, kakor svoječasi v Angersu, pri materi Luizi!

«O, zamrma zmedeno, »Mauluys je morda imel prav, da je to hiša nesreče...»

Ko se je Trencavel povsem uveril, da ni nikogar v hiši, ki je najbrže docela zapuščena, se obrne, zleti nazaj v svoje stanovanje in leže v posteli, vendar oblečen. Tu premišljuje vso vrsto prigod, ki jih je zadnja dva dni doživel tako nepričakovano in ki so očitno tako važne in dalekosežne. Najprej dvoboj s Saint-Priacom, potem njegova drzna pot k kardinalu Richelieu, njegova aretacija, Bastilja, spovednik, ki ga je prišel spovedovati in ki je zahteval od njega neko pismo, (kakšno pismo, za vrata?) — končno kako jo je zagodel spovedniku in ušel namesto njega iz Bastilje, potem njegova pot v samostan kapucinov, strašni razgo-

vor v kripti, razgovor med nadškofom Richelieuom mlajšim in patrom Jožefom, ter njegovo lastno prisilsko ujetje in končno velika bitka proti kapucinom v kapelici...

Pri vseh teh prigodah pa pozablja Trencavel eno samo, ki nima po njegovem mnenju prav nikakršnega pomena in ki sploh ne spada med pravkar našteje. To je namreč ona predvčerajšnja ponočna prigoda, ko je on s svojima vadišljema borenja, Mauluysem in Montariolom, prisilil na pomoč neznancu, ki ga je četvorica ali petorica zlikovcev napadla sredi noči... Pa saj jih je poznal k vragu in bog z njimi!

Trencavel torej prešteva sedaj sovražnike, ki si jih je nakopal tako rekoč kar čez noč. Tu je najprej Saint-Priac, potem strašni kardinal Richelieu, frater Corignan, pater Jožef. Ni vedel, da mora na to listo sovražnikov zapisati še nekoga, ki mu je prisegel sovražstvo in maščevanje od onega trenutka dalje, ko se je po nepotrebnem in le iz dobročnosti vmešal v prigodo na ulici Sainte-Avoye, ali na njenem oglu, takrat, ko je četvorica neznancev napadla fratra Corignana, ki ga je pa Trencavel rešil pred napadalci, ne da bi vedel, koga je rešil in zakaj. Ta nekdo, ki še tudi spada na listo njegovih sovražnikov je ženska in imenuje se... o, če bi Trencavel to le slutil!... imenuje se Annais de Lepsars!

Tako razmišlja in prešteva Trencavel svoje prigode in svoje sovražnike, dokler ne zaspi.

Ko se zbudi, je že visok dan. Obleče se na novo, kajti včerajšnja obleka je pri prigodih precej trpela. Mehanično se zopet približa oknu in...

krk radosti se mu izvije: Annais je tamkaj, na vrtu!

Toda to pot začuti ubogi Trencavel prvič v svojem življenju tesnobo, kakor da mu nekaj neizrečnega zapira grlo in mu tira solze v oči. Ljubosumnost. Annais je tamkaj! Toda pri njej, na isti klopi, sedi tudi bogato oblečen plemič, mlad in lep in jej včasih stisne roko. Tudi se razgovarja z njo, kakor da sta stara znanca.

Mojster borenja pogleda proti nebu s pogledom, ki prosi milosti in je obenem poln sovraštva in zasmeha in trpke ironije. Potem se ozre zopet v onega novega, neznaneja, tako lepo oblečenega tekmeča. In se zasmeje.

Toda ta hip se obrne njegova pozornost na drug dogodek. Trencavel gleda s svojega okna in vidi čudno gibanje po ulici Sainte-Avoye. Dve četici prihajata po njej, vsaka od svoje strani, vsaka po kakšnih petnajst mož, eni četici načeljuje Corignan, drugi Rascasse. Evo, kaj se je bilo zgodilo:

Corignan je bil zasledoval Trencavela pri njegovem odhajanju in prihajanju. Ko je videl, da se vrača v svoje domovanje, ga je čakal pred njim za ogrom več ko uro. Montariola je videl odhajati, pa se ni vznemiril. Ko pa Trencavela le ni bilo od nikoder, vohunski menih se ni mogel več vzdržati. Videl je poprej, da je Montariol v svoji pijanosti pozabil zakleniti vrata za seboj. Corignan se obotavlja, potem pa se odloči, stopi k vratom in pritisne nanje, rahlo jih odpre in potem stopi počasi in tiho po lesenih stopnicah navzgor. Šele pri prvem odstavku stopnic se ustavi in

se oddahne. Nekoliko tesno mu je. Corignan se zaveda, da se utegne vsak čas srečati s strašnim Trencavelom in da bi takšno srečanje zanj ne bilo baš najprijetnejše ali koristno. Toda radovednost njegova je večja in podžiga jo želja za maščevanjem, gnij srd na nasprotnika ter pohlep po denarju kardinalovem, po nagradi. Zahrbtni menih je obenem inteligenten in bedak, obenem ponižen in ošaben, obenem zelo spreten in podjeten, pa tudi lenoba, obenem trezen in poln vsakojakih strasti. Posebno spreten pa je, kadar je treba volniti. Kakor da ima poseben nos na divjačino, ki jo preganja njegov gospodar. Zato ga tudi Richelieu smatra za enega svojih najboljših lovskih psov.

Corignan torej ne premišlja na opasnost morebitnega srečanja s Trencavelom, marveč se ustavi na prvem odstavku stopnic in potrka nalahno na prva vrata, ki so tukaj, ne da bi vedel, kdo ali kaj je za njimi. Res se oglasi nekdo in ga vpraša po želji. Treba je torej parlamentirati. Corignan spozna, da je za vratni najbrž kakšna priletna ženska, zato pove, da je kapucin, menih in da bi rad prišel k njej ter jej nekaj zapal. Vrata se odpro in Corignan stoji pred dokaj dobro ohranjeno babnico, širokoplečo in obilno. Bila je gospa Brigita, Brigita Jarogne, Trencavelova hišna gospodinja, vdova, čestita in omejena. Corignan vstopi, zapre vrata za seboj, prime vdovo za obilni podbradek in dostojanstveno in pokroviteljsko pove:

«Jaz sem frater Corignan. Corignan ipse.»

(Dalje prih.)

Stroji za obdelovanje lesa Turbine armature sesalke zvonovi Strojne tovarne in livarne, d. d., Ljubljana

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarov Bösendorfer, Czapka, Ehrbar, Hösl, Schweighofer, Original Singl itd. Tudi na obroke.

JERICA HUBAD, roj. DOLENC, LJUBLJANA, Hilsersova ul. ca 5.

NOVOSTI ZA

PLESNO SEZIJO

A. Šinkovc nasl. K. Soss
Ljubljana, Mestni trg 19. II

Kože divjačine

vsake vrste tudi, zajetje, kupnje trgovina z usnjem D. Zúravlj. Ljubljana, Sv. Florjana ul. 9

Delovodja

za izdelovanje testenin

za novo ustanovljeno tovarno testenin v Dalmaciji

se išče.

Refektira se samo na prvotno in povsem samostojno moč. Ponudbe z navedbo dosežanega delovanja, zahteva plače in čas možnosti nastopa na se naslovijo na „Poštni pretinac 104, glavna pošta Zagreb“.

Pozor! Pravi „Gaiser“-čevlji, čevlji za smučarje ter lovski čevlji vseh vrst se izdelujejo v znani solidni čevljarški delavnici

Anton in Jož. Brajer

Ljubljana, Turjaški trg (Breg) 1.

Istotam se izdelujejo tudi vse vrste drugih obuv, od najpreprostejših do najučnejše izdelave.

Cene solidne! Postrežba točna!

Najpripravnejša darila

Amerikanski

in angleški

Singer šivalni stroji.

Singer igle in nadomestni deli. Singer olje, sukanec, svilna itd. Lastna mehanična delavnica. — Prodaja na obroke.

Singer šivalni stroji Bourne & Co., New-York

Centrala za SRS: Zagreb, Maruličeva ulica broj 5.

Podružnice: Ljubljana, Šelenburgova ulica 3,

Maribor, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar in Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar in Štip.

96/L. Zastopništva v vseh večjih mestih.

Proda se

gozdno veleposestvo

v obsegu 576 ha, ležeče v okrajih Radeče-Krško, oddaljeno okoli 13 km od železniške postaje.

Posestvo obstoji iz po večini 25- do 35 letnih iglastih gozdnih nasadov in mu pripada dvoje gozdarsko-oskrbnih in dvoje gospodarskih poslopij.

Le resnim reflektantom daje pojasnila tajništvo „Združenih papirnic, d. d.“ v Ljubljani, Stritarjeva ul. 2.

Najboljše peči sedanjosti so emajlirane

LUC-ove peči

Glavna zaloga, prodaja in zastopstvo za Slovenijo in južne kraje pri

F. P. VIDIC & KOMP., LJUBLJANA

trgovina stavbnega materiala. Prešernova ulica.

„The London Direktory“

Londonski Adresar, se izdaja vsako leto

ter vzdržuje razredne oddelke za angleške in tujinske trgovske, industrijske in obrtne naslove.

To vsposobuje trgovce, da neposredno občujejo s tovarnarjem in trgovcem

v Londonu, v provincijalnih mestih in industrijskih središčih Anglije in kontinentalne Evrope.

Imena, naslovi in druge podrobnosti so razvrščeni pod več ko dva tisoč poglavij. Navedeni so

izvozni trgovci

s seznamom blaga, ki ga izvažajo iz krajev, ki jih prekrbujejo z blagom.

Parobrodne črte

so uvrščene pod pristanišča, ki jih obiskujejo, in tako je naveden tudi približni čas odhajanja in dohajanja ladij.

Za trgovce, ki hočejo svoje zveze razširiti, ali trgovce, ki iščejo

zastopstva

se tiskajo oglasi, visoki dva in pol centimetra in 18 cm dolgi, za en funt 10 šilingov ter se uvrste pod naslovom, kamor pripadajo. Večji oglasi veljajo od dveh do šestnajst funtov šterlingov.

Izvod londonskega adresarja velja, po pošti poslan, dva funta šterlinga, ki naj se z naročilom pošljeta

THE LONDON DIREKTORY CO. LTD.

25, Abchurch Lane, London, E. C. 4. England.

Podjetje ustanovljeno leta 1814.

Pojasnila daje in naročila sprejema

ALOMA COMPANY, anončna in reklamna družba z o. z., Ljubljana, Kongresni trg 3.

143/7

ARKO Liqueur Triple Sec